MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 176-827 Telex: 224
1828 Budapest

MKKE

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXII. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM — ÁRA: 4 FORINT — 1989. JANUÁR 26.

Elkelne néhány újabb Széchenyi
Fotó: Rózsa Gábor

Czibere Tibor művelődési miniszternek

TISZTELT MINISZTER ÚR!

Egyetemünkön, hasonlóan a többi felsőoktatási intézményhez, befejezéséhez közeledik az 1989. évi költségvetés által biztosított béremelés. Ez alkalommal a folyamat — az előzmények alapján érthetően — sajátos kísérőjelenségekkel párosult intézményünkben. Ennek alapján az alábbiakról szeretnénk tájékoztatni:

Az 1989. január elsejei hatállyal biztosított 6 százalékos bérautomatizmus — melynek mértéke a korábbi évekhez hasonló volt — a tűrőképesség határán lévő egyetemi dolgozók hangulatát tovább rontotta. Ennek egyik oka az a zavart keltő és hiányos közlési mód volt, ahogyan e bérfejlesztés egyetemünk tudomására jutott. Sem utalást, sem egyértelmű tájékoztatást nem tartalmazott az év során még várható béremelési lehetőségekről. Joggal merült fel ezért oktatóink többségében az a kétely, hogy e 6 százalék részben vagy egészben az éves bérfejlesztést jelenti, messzemenően elmaradva a kormányzat szinten tartási ígéretétől.

A felosztást megelőzően a TDDSZ helyi csoportja a tanszékvezetőkhöz intézett felhívásában kezdeményezte, hogy az egyetem és a tanszékek vezetői tiltakozásul ne vegyenek részt e minimális keret felosztásában. Az egyetem vezetése — az FDSZ egyetemi bizottságával egyetértésben — osztja a dolgozók felháborodását. Ugyanakkor továbbra is bízik abban, hogy a reálbér kormányzat által ígért szinten tartása ez év során megvalósul. Az említett okoknál fogva a vezetés nem értett egyet a fizetésemelés szétosztásának megtagadásával, ezért utasította az illetékes állami vezetőket a bérfejlesztési javaslat elkészítésére. Ugyanakkor mint azt már több országos fórumon jeleztük, úgy véljük — a jelenlegi helyzet pedig kétséget kizárólag alátámasztja —, hogy tovább nem halogatható a felsőoktatás bérrendezése, melynek megvalósításához elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk a művelődési kormányzat kezdeményező magatartását és tisztelettel kérjük az ügy következetes és határozott képviseletét.

Szeretnénk továbbá hangsúlyozni, hogy amennyiben az ez év során tervezett 15-20 százalékos béremelés megvalósul, az csupán legégetőbb gondjaink enyhítését és semmiképpen sem az évtizedek során felgyülemlett, a felsőoktatás működését egyre inkább lehetetlenné tevő problémák megoldását hozná. Ennek hiányában viszont az egyetemen jelenleg még meglévő — de a szétesés veszélye által mind inkább fenyegetett szellemi tőke együttartása sem garantálható.

Csáki Csaba
rektor

Szigeti Endre
FDSZ-titkár

FDSZ:

Az értelmiség egyesüléséről, a béremelésről

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének Felsőoktatási Tanácsa csatlakozott a Magyar Írók Szövetsége és a MTESZ kezdeményezéséhez a magyar értelmiség képviselőit tömörítő társadalmi testület létrehozására. A szakmai szövetségekből, szakszervezetekből és alternatív szervezetekből létrejövő Magyar Értelmiség Országos Tanácsán belül a Felsőoktatási Tanács fontosnak tartja a szakszervezetek előzetes egyeztető munkáját a tanács állásfoglalásainak kialakításakor.

Az FDSZ és a Pedagógusok Szakszervezete együttműködési megállapodást kötött. A szerződés a két szervezet szövetségi jellegű egyesüléséig szabályozza a felek kapcsolatát. A megállapodás szerint a két szervezet az élet- és munkakörülmények fejlesztésére irányuló érdekvédelmi tevékenységét összehangolja és az oktatásügyi dolgozókat átfogóan érintő kérdésekben együttesen lép fel. A kizárólag a közoktatás, illetve a felsőoktatás területén dolgozókra vonatkozó ügyekben, valamint a sajátos szakmai, fejlesztési, szervezeti kérdésekben a két szakszervezet önállóan jár el. Ennek megfelelően a Művelődési Minisztériummal való kapcsolatrendszerben a felsőoktatást érintő kérdésekben az FDSZ, a közoktatást érintő kérdésekben a Pedagógusok Szakszervezete önállóan gyakorolja jogosultságát. A Szakszervezetek Országos Tanácsában mindkét szervezet saját tagjai révén képviselteti magát.

A Felsőoktatási Tanács állásfoglalása a béremelés kérdésében: „A Felsőoktatási Tanács az 1,75 milliárd forint teljes összegének felosztását javasolja a felsőoktatás és a közoktatás bértömegének arányában; Az 1,75 milliárd forint felsőoktatásra bérarányosan jutó összegét 1989-ben úgy fordítsák béremelésre, hogy az a tárgyévi béralapra — az adott időpontban — számítva 15 százaléknál ne legyen kevesebb. Az FDSZ követeli, hogy az 1990. szeptember 1-jétől vagy 1991. január 1-jétől a felsőoktatás területén olyan mértékű központi bérintézkedésre kerüljön sor, hogy a két ütemben végrehajtott intézkedés együttesen szüntesse meg a népgazdaság anyagi ágazataiban dolgozó szellemi foglalkozásúak bérétől történő lemaradását. Ezt követően fontosnak tartjuk egy bérkövető mechanizmus beléptetését."

Év-tábor a Búbánat-völgyben

Február 3—4—5.

Az ősidőkig visszanyúló hagyományoknak megfelelően ez évben is megrendezésre kerül az első évfolyam tábora az Év-tábor.

A tábor több célnak kíván megfelelni. Az első, hogy *az évfolyam ne mint gólya szerepeljen a reform karmai között, hanem ténylegesen bekapcsolódjon az egyetem életébe, sőt közéletébe.* Ehhez elengedhetetlen az állandó tájékozódás, és azt reméljük, hogy ebben segítséget nyújthatunk. (például: az elsősök helye az egyetemen, a reform és háttere, az egyetemi szervezetek és működésük).

A második az, hogy az első közös félévünk lezárásaként *felhőtlen szórakozást nyújtsunk jó környezetben megfizethető áron* (talán ez a fontosabb).

Programjaink is ennek megfelelően kellően vegyesek. Lejön a táborba *a Közgáz Népi Együttes*, rendezünk *túrát és táncházat*. Különböző *vetélkedők és előadások* mellett *meghívást kapott az összes egyetemi öntevékeny csoport*, akik saját programjaikkal jelentkezhetnek. *Meghívjuk* az egyetem vezetőségének képviseletében *Hrubos Ildikó dékánhelyettest* és *Zalai Ernő rektorhelyettest* egy kis elbeszélgetésre *szemtől szembe a reformról. Beszámolót tart az Év eddigi tevékenységéről és további terveiről* (előkészület az Év- és a ht-választásokra.) Ugyanakkor *video, szauna és meglepetés.*

Február 3-án 12 óra 45 perckor *gyülekezünk a Nyugati pályaudvar jegypénztárainál.* A tábor *egy embernek 150 forint + útiköltség.* (vonattal Esztergomig, onnan busszal a Dunakanyarba.) *Hasznos lehet a hálózsák, a fürdőruha és a zseblámpa.*

A tábort anyagilag a következő szervezetek támogatják: Interbank, HT, Student Diákszövetkezeti Csoport, Közművelődési Bizottság.

Minden elsőst szeretettel vár az

Évfolyamvezetőség

„Megalázóan alacsony béremelés"

„Az egyetem az 1989-es évre január elsejei hatállyal a szokásos bérautomatizmusként 6 százalékos alapbéremelést kapott" — így kezdődik az a levél, ami decemberben érkezett meg a tanszékekre. A levél további részei közlik az illető tanszék bérfejlesztési keretét (ez például az ipari üzemszervezés tanszék számára bruttó 7150 forint) az ebből automatikus előlépésre járó összeget (az előbbi példánál maradva ez 1900 forint), majd a kettő különbségét, azaz a differenciáltan elosztandó keretet (ami példánkban tíznél több dolgozóra összesen bruttó 5250 forint).

TDDSZ-nyilatkozat

Az üggyel kapcsolatban az egyetem TDDSZ-csoportja december 15-én nyilatkozatot adott ki, amely szerint nem ért egyet a kormányzati szervek felsőoktatási intézményekre vonatkozó bérpolitikájával. A nyilatkozat ezenkívül leszögezi, hogy *„nem ért egyet az 1989-re előirányzott bruttó (kötelező előléptetést is tartalmazó) 6 százalékos bérfejlesztéssel és annak indoklásával sem".* Véleményük szerint ugyanis csupán a költségvetés egészének fölülvizsgálata révén teremthetők meg a felsőoktatás további működésének minimális feltételeit biztosító források. *„A jelen körülmények között az MKKE TDDSZ-csoportja nem akar osztozni a felelősségben, s ezzel a helyzet hallgatólagos elismerését szolgálni. Ezért nem veszünk részt a bérkeret egyetemen belüli elosztásában.*

Véleményünk szerint kívánatos, hogy az egyetem és a tanszékek vezetői ebben a helyzetben az egyetemi dolgozókkal vállaljanak szolidaritást. Ezért javasoljuk, hogy az egyetem irányítói és a tanszékvezetők ne vegyenek részt e minimális mértékű, s a költségvetés struktúráját nem érintő bérfejlesztés egyetemünkön történő megvalósításában."

Válaszlevél

A rektor, illetve *Kupcsik József* rektorhelyettes január 3-án levelet küldött a dékánoknak, amelyben többek között ez állt: *„Tudomásomra jutott, hogy a TDDSZ egyetemi csoportja a tanszékvezetőknek küldött nyilatkozatában kijelentette, hogy nem ért egyet a bérfejlesztés e minimális mértékével és nem vesz részt annak egyetemen belüli elosztásában. Javasolja, hogy »az egyetem irányítói és a tanszékvezetők ne vegyenek részt a bérfejlesztés megvalósításában«.*

Az egyetem vezetése nem azonosul e nyilatkozat tartalmával, az 1988. december 27-i vezetői értekezlet állásfoglalása értelmében a rendelkezésre álló összeget a célnak megfelelő bérfejlesztésként kell felhasználni.

(A döntés ugyanakkor nem ellentétes azzal a szándékkal, amely szorgalmazza a közismerten alacsony felsőoktatási bérek nagyobb arányú emelését.)"

Sztrájk-, szociális alap

A tanszékek túlnyomó többsége szétosztotta a pénzt, ám ez feltehetőleg nem enyhíti azt az elégedetlenséget, ami az alacsony fizetések miatt az egyetemen felhalmozódott.

Hogy komoly viták is voltak, arra a Nyelvi Intézet esetéből is következtetni lehet. Mint *Horváth Istvánné* igazgatóhelyettes elmondta, a TDDSZ állásfoglalása nem hatott rájuk. Ők *a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetén be-*

(Folytatás a 7. oldalon)

A hatalom egykori „tettestársának" útja a Pozsgay-titkárságra

Vass László egyetemünk oktatója Pozsgay Imre államminiszter titkárságának vezetője, január elsejétől a Minisztertanács Hivatalának elnökhelyettese. 1952-ben született, 71-től tanult a közgazdasági Egyetemen, 76-ban szerzett diplomát a népgazdaságtervezési szak elméleti gazdaságpolitikai ágazatán. Utána az egyetem KISZ-titkára, illetve a tudományos szocializmus tanszék gyakornoka, majd tanársegéde, jelenleg is oktatója. 1980-ban doktorált, miután elvégezte az ELTE tud. szoc. szakosítóját. Két évet a KISZ KB egyetemi és főiskolai osztályán dolgozott. 1981-től Bihari Mihály mellett az egyetemi képzés távlati fejlesztésével foglalkozott, majd a politikai tárgyak referense lett. 1986-tól két évig az MSZMP KB-ban a tudományos, kulturális és közoktatási osztály felsőoktatási alosztályának munkatársa volt, innen került Pozsgay Imre mellé.

— Zsúfolt, kanyarokkal, néhol éles és meglepő fordulatokkal teli tíz-tizenkét év van mögötted. Te akartad ilyennek?

— Végül is majdnem mindenhol ugyanazzal, az ifjúsággal, a felsőoktatással foglalkoztam, politikai és ideológiai ügyekkel. Számomra a váltások szervesek voltak, soha nem éreztem, hogy valami teljesen ismeretlenbe kezdek. Állandóságot és biztonságot jelentett mindvégig a tanszéki oktatómunkám és az egyetemistákkal, a Közgázzal való kapcsolatom is. Amit én a hetvenes évek végén már átéltem az egyetemen, az a nyolcvanas évtized elején az egész társadalomban megjelent, s az, ami az egyetemeken hat-nyolc éve zajlik már, most jelentkezik az egész országban a társadalom minden szintjén és részében.

— Akik diákkorodból ismernek, mondták nekem, hogy politikai nézeteid alapvetően megváltoztak azóta. S tényleg, ha belegondolok, te KISZ-titkár lettél egy olyan KISZ-ben, amit a '74-es áprilisi határozat — ma már tudjuk, milyen kártékony —, szelleme vezérelt, gyakornok lettél az akkori tud. szoc. tanszéken, ami aligha hasonlítható a maihoz.

— '76-ban, amikor végeztem, nem voltak jó állásajánlatok, a legjobb helyeket már betöltötték, rosszul fizető tervhivatali, főhatósági munkát kaphattunk volna. Én vidéki vagyok és teljesen hiányzik belőlem az üzleti érzék, utolsó éves koromban megnősültem, feleségem pedagógus, ez mind benne van a választásomban. Ötödéves koromban már vezettem tud. szoc szemináriumot, majd Poller Imre hívására a tud. szoc. tanszékre kerültem. Politikai nézeteimet itt és ettől fogva alapvetően meghatározta *Széll János*, akitől mi, fiatal oktatók több éven keresztül rendszeresen, szemináriumi formában tanultunk. Így a KISZ korábbi fordulatát már akkor is pedagógiai jellegű retrográd kitérőnek minősítettük, olyannak, ami szétveri az ígéretes folyamatokat, amik a 60-as évek végén, a 70-esek elején beindultak. Hozzáteszem azonban, hogy a KISZ a Közgázon eléggé baloldali jellegű volt abban az időben. Ne felejtsük ugyanis el egy pillanatra sem, hogy '72-ben, amikor teljesen váratlanul és hirtelen megtörtént az a hírhedt március 15-e, akkor a Közgázon március 21-én, baloldali ellentüntetést szerveztek a diákok, vörös zászlóval és Guevarával. Nem '68-ban, '72-ben. És azt se, hogy a 70-es évek elejétől egészen az évtized végéig nagy tömegben több százan, ezren mentünk a május elsejei felvonulásokra, éreztettük munkásmozgalmi dalokkal a kollégistákat, tisztelegtünk a Köztársaság téren, s úgy mentünk a Dózsa György útra. És jól éreztük magunkat, hittünk benne...

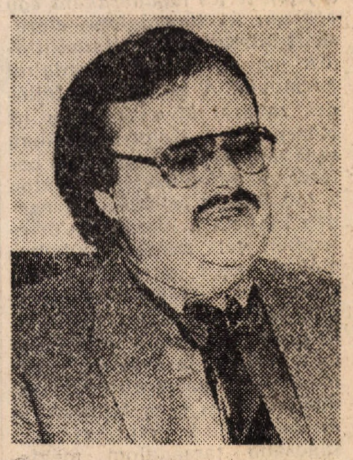

Vass László, a Minisztertanács Hivatalának elnökhelyettese

Az én KISZ-titkárkodásom alatt kezdtek a dolgok kiéleződni, úgyhogy eléggé vitatták is a ténykedésemet akkoriban, azok, akik a demokratizálódást nem nagyon értették. Én voltam abban az évtizedben az első KISZ-titkár, aki elment a szakkollégiumba, és nem ellenségeskedést, hanem együttműködést ajánlott, akkoriban enyhült az AIESEC körül a gyanakvás, s akkor bontakozott ki az a klubélet, amiből a Polvax is kinőtt. Ezt úgy élte meg az akkori környezet, hogy a KISZ monopolpozíciója megbomlik, s támadtak, hogy ezt miért engedjük. Én akkor már erre a helyzetre

(Folytatás a 7. oldalon)

Levélváltás a pártfőtitkárral

Az egyetemi felvételikkel kapcsolatban fordult levéllel Grósz Károlyhoz, az MSZMP főtitkárához a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete. A levelet *Kis Papp László* az FDSZ elnöke írta alá: (a levelet szó szerint közöljük).

„A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének Intéző Bizottsága nagy figyelemmel kísérte Grósz elvtárs miskolci beszédét is. A beszédben elhangzott egy olyan kitétel, miszerint: »Végig kellene gondolni, hogy nem azokat kellene-e inkább beengedni az egyetemre, akik tanulni akarnak, és nem sztrájkolni?«

Az Intéző Bizottság sem tartja szerencsésnek ezt a megfogalmazást, mert félreértésekre adhat okot és úgy is értelmezhető, hogy a hallgatóknak az egyetemekre történő bekerülésénél a jövőben politikai szempontokat is figyelembe kívánunk venni.

A hallgatók azért adtak kifejezést elégedetlenségüknek — végső esetben sztrájkkal (amely eddig egy alkalommal fordult elő) —, mert a tanuláshoz való feltételeket nem látják biztosítottnak.

Továbbra is fenntartjuk, hogy az egyetemekre történő bekerülésnél kizárólag a felkészültség és az alkalmasság legyen a döntő szempont."

Grósz Károly a következő választ adta a szakszervezet felvetésére:

(A pártfőtitkár levelének másolatát egyetemünk szakszervezeti vezetősége bocsátotta rendelkezésünkre.)

„Levelét megkaptam. Köszönöm. Nincs köztünk véleménykülönbség az egyetemi felvételek követelményrendszerét illetően. Nem helyeslem én sem a felvételnél a politikai kritériumok visszaállítását. Ez az idő végleg elmúlt.

Aki beszédem idézett kitételét félre akarja érteni, az természetesen félreértheti. Ettől azonban a véleményem nem változott meg. Én a sztrájkot sem a munkásnál, sem az egyetemi hallgatónál nem helyeslem. Ezt én már sokszor elmondtam. A tanuláshoz való feltételeket — mint ahogy a munkához való feltételeket — más módon, mindenekelőtt partneri alapokon folytatott érdekegyeztetéssel kell megteremteni, s nem sztrájkkal.

Bizonyára elfogadja, hogy a »nem helyeslem« és a »tudomásul veszem« között nincs ellentmondás. Kérem, azt a jogom ne vonják kétségbe, hogy felfogásomat kifejezésre juttassam, mint ahogyan én sem vitatom a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Intéző Bizottságának azt a minősítését, mely nem tartja »szerencsésnek« megfogalmazásomat."

Tiltakozás az egyetemisták megfenyegetése ellen

Nyílt levélben emeltek kifogást *Grósz Károly* egyes kijelentései ellen az Unió, a Demokratikus Szocializmusért nevű szervezet alapító tagjai. A KISZ egyik utódjaként létrejött, a párttal stratégiai szövetséget kereső szervezet több részletét is bírálja a pártfőtitkár miskolci beszédének.

Ezek közt szerepel a következő passzus:

„Figyelmeztető részkérdés: mostanában nem a munkások, hanem az egyetemi hallgatók sztrájkolnak a legtöbbször. Nem mondom, hogy nincs reális alapjuk, mikor igényeiket megfogalmazzák. De azt azért el kell mondani, hogy egy egyetemi hallgató az országnak évente 100 ezer forintba kerül. Több olyan egyetemi kar van, ahol 8-10 jelentkezőből csak egyet tudnak felvenni. Végig kellene gondolni, hogy nem azokat kellene-e inkább beengedni az egyetemre, akik tanulni akarnak, és nem sztrájkolni?"

Az UDSZ ezzel kapcsolatban a következő véleményének ad hangot: *„Visszautasítjuk az egyetemisták elleni kirohanást, a diákság és más dolgozó rétegek szembeállítását. Vélhetően a felvételizők ma is tanulni szeretnének, de érthető, hogy — felelősen gondolkodva — nem tűrhetjük tovább az oktatásügy szélsőséges elhanyagolását. Egyébként: nehezen tudunk elképzelni olyan felvételi rendszert, mely megbízhatóan kiszűri a később sztrájkolni kívánó hallgatókat..."*

Az UDSZ alapítói remélik, hogy *„a kifogásolt kérdésekben a párt főtitkárának megnyilatkozása nem a párt hivatalos álláspontja, hanem csak egyik vezetőjének véleménye".*

Tényleg, kik azok a liberálisok?

(és miért akarnak állandóan harcolni ellenük?)

NEM KÍVÁNOK PONTRÓL PONTRA

reagálni *Bozsik Sándornak*, a KISZ Bizalmasban megjelent Kik azok a liberálisok és hogyan harcoljunk ellenük? című írására, és nem is kívánom a liberalizmus valamennyire is részletes ismertetését adni, hiszen ezt bárki megtalálhatja a megfelelő társadalomtudományi irodalomban, de néhány dolgot fontosnak tartok elmondani. Elsősorban azt tartom érdekesnek, hogy *kik és miért támadják a liberalizmust* ma és régebben is itt Közép- és Kelet-Európában; hogy miért is van az, hogy már maga a liberális szó hordoz valamilyen rossz felhangot, túlzott engedékenységet, gyengeséget jelent.

Ha az elmúlt 100-150 év történetét nézzük, azt hiszem, megállapítható, hogy azokban az országokban tudták tartósan *a legmagasabb életszínvonalat elérni*, azaz azok az országok lettek sikeresek, *ahol a társadalomnak sikerült modernizálódnia.* Ezen azt értem, hogy a tradicionális politikai-gazdasági-közösségi rendszert felváltotta egy olyan új elveken működő intézményi rendszer, amely legfontosabb *jellemzői* talán a következők: *az emberi szabadságjogok alkotmányos garantálása; a törvények előtti egyenlőség; a pártpluralizmusra épülő képviseleti demokrácia; az államhatalmi ágak elválasztása és a piaci gazdasági rendszer.* Mindezek összehangolt, harmonikus együttese az, amely ezen társadalmak haladását és eredményességét lehetővé tette, és lehetővé teszi ma is.

Ennek *az átalakulásnak volt* a szellemi forrása és reflexiója, ha tetszik *ideológiája, a liberalizmus*, amely magába olvasztva jó néhány korábbi, haladó szellemi hagyományt, *a mai napig is talán a legbefolyásosabb politikai gondolkodásmód és társadalomfilozófia.* Azaz korántsem került a „történelem szemétdombjára", mint „reakciós" ideológia. Alapproblémája — az emberi szabadság biztosítása a hatalom korlátozása révén —, azt hiszem, a mai napig is olyan élő probléma, amely itt és most megoldásra vár. Megoldásra vár egy modern, európai magyar társadalom kialakítása, azaz mindezen inétzmények megteremtése. Azt gondolom, hogy ennek *az átalakulásnak a szükségessége az oka a liberálisok „elszaporodásának", és nem a válság.* Az pedig teljesen *képtelen állítás, hogy a liberalizmus térhódítása okozná Magyarországon a válságot*, mint azt Bozsik Sándor cikke sugallja. Sőt, úgy gondolom, hogy a hazai átalakulásnak, az európai demokratikus fejlődéshez való visszatérésnek alapvető feltétele a liberalizmus térhódítása, és így *számomra éppen a társadalom egészségességét mutatja.* És itt jutunk vissza a bevezető kérdéshez, hogy miért is érték és érik Magyarországon és általában Közép- és Kelet-Európában oly gyakran támadások a liberálisokat.

A MODERNIZÁLÓDÁSI FOLYAMAT

korántsem volt zökkenőmentes sehol sem, de Közép- és Kelet-Európában különösen nem. Ez szellemi téren és a gyakorlati politikában *két fő reakciót váltott ki: a konzervativizmust és a szocializmust.* Mindkettő az európai társadalmak modernizálódásában látta a bajok fő okát, de míg a konzervativizmus a múlt felé fordult, addig a szocialista gondolkodásmód a jövő ígérete felé. *Az egyik vissza kívánta állítani a tradicionális viszonyokat és értékeket, a másik a jelen teljes tagadásaként egy egészen új társadalom elérésért harcolt, ahol visszaállítódik az elveszett társadalmi harmónia.* A társadalmi fejlődés zavarai következtében itt Közép- és Kelet-Európában ezek az ideológiák nagyobb befolyásra tettek szert. Nyugaton a folyamatos fejlődés lényegében kihúzta a klasszikus értelemben vett konzervativizmus alól a talajt a tradicionális társadalom megszüntetésével; és később a nyugati szocialista gondolkodásmód is elfogadta a polgári társadalom eredményeit, a már említett intézményeket, és ezek fenntartása mellett tűzte ki célul egy igazságosabb társadalom megteremtését (szocialista és szociáldemokrata pártok).

RÉGIÓNKBAN AZONBAN

a konzervatív, sokszor nacionalizmussal keveredett beállítottság és annak társadalmi alapja erős maradt. Ezért a centrista *Eötvöséknek* a XIX. század közepén, bár jelentős szerepük volt, de *túl nagy befolyásra nem tehettek szert.* Sőt, az I. világháború után *hazai liberalizmus akkori nagy alakjának, Jászi Oszkárnak emigrálnia kellett* a hatalomra került konzervatív erők miatt. A helyzet később sem változott: a II. világháború után néhány évvel uralomra került *„keleti szocializmus", a kommunizmus továbbra is fenntartotta a polgári társadalom teljes tagadásának elgondolását* (a piac felszámolása; a törvények, szabadságjogok, a parlament formálissá tétele; a pártok felszámolása; a koncentrált hatalom kiépítése). *Így a liberálisok ismét csak üldözendők lettek*, a „burzsoá liberalizmus" fő ellenséggé vált, és így a liberálisok vagy *belső emigrációba kényszerültek, pl. Bibó István*, vagy ismét emigrálniuk kell.

Most, amikor ismét egy modernizálódási kísérlet folyik Magyarországon, nem kis ellentmondásokkal és nehézségekkel, nagyon fontosnak tartom, és *csak örülni tudok a liberalizmus térhódításának.* De ugyanakkor, azt hiszem, *az ellene való heves támadások is fel fognak ismét élénkülni*, kétféle módon. Az egyik oldal valószínűleg *a még meglévő nemzeti kultúra értékeit fogja félteni az úgymond „amerikanizálódástól"*. A másik demagóg módon *a „munkásosztály" érdekeire hivatkozva fogja elutasítani az európaizálódás folyamatát.* Ennek egyik *megnyilvánulását látom Bozsik Sándor említett írásában.* Úgy gondolom, hogy míg az első reakció nem ezt a folyamatot magát fogja megkérdőjelezni, csak néhány részletét, addig a második az egész folyamatot fogja elutasítani, és ezzel éppen maga válhat a „fennálló apológiájává".

Andrási Miklós

Válságban a Támpont?

Már az év utolsó száma, a karácsonyi sem jelent meg. A társaság egy-egy tagja még előfordul a szerkesztőségben, de az új év Támpontjáról nem beszélnek. Sőt, van aki azt mondja, hogy vége.

Nemcsek Zoltánhoz, a Támpont felelős szerkesztőjéhez fordultunk kérdésünkkel.

— *Tulajdonképpen mi van veletek?*

— A Támpont körül kialakult válságot véleményem szerint két dolog idézte elő. Az elsőt abban látom, hogy akik elkezdték a Támpontot, *Kurucz Péter* és *Balla Erna* csoportja, azok olyan színvonalat produkáltak, amelyet nehéz volt követni. Mi, akik továbbvittük a stafétabotot, nem voltunk elég erősek ahhoz, hogy az ő lelkesedésüket, lendületüket is átvegyük. Akadályozott bennünket az a körülmény is, hogy most a szerkesztőségi tagok többsége másod-harmadéves, és számunkra az egyetem is több kötelezettséggel jár. Ezenkívül más öntevékeny csoportnak is tagjai vagyunk, tehát nem tekintjük egyedüli célnak a Támpontot, úgy mint az alapítók.

De a legnagyobb gond, hogy hiányzik az a személy, aki összefogja ezt a munkát, ahogy azt korábban Erna, vagy Péter tette. Nekik ez különben is kitűnő gyakorlóterepnek bizonyult, mert az egyetem elvégzése után is hasonló területen kívántak dolgozni, Péter például újságíró lett. Most viszont más a helyzet. A társaság nagy része elsősorban szakmai érdeklődésű, nem életcélja a Támpont. Én például ebben az évben demonstrátor lettem, a többiek szakkollégisták, nekünk már mérlegelni kell, hogy a Támpontot, vagy a szakmai elfoglaltságot választjuk. Az a néhány végzős, a húzóemberek is már elsősorban kifele orientálódnak. Ha pedig mindenkinek csak másodlagos a Támpont, akkor ilyen körülmények között véleményem szerint nem érdemes csinálni. Az igaz, hogy jó a társaság, olyan értéket hordoz, amely nívós lapot eredményezett, de a jelenlegi állapot is visszatükröződne a munkánkon. Színvonalromlással járna, nem lenne méltó korábbi szintjéhez.

A válság másik előidézője a lap témaválasztásából adódik. Akkor amikor a Támpont elindult, sokkal több olyan közérdekű „kényes" téma volt, amit a lap karakterénél fogva szabadon megjelentethetett. Ma már a csapból is ezek a témák folynak. Szembe kell nézni tehát a változtatással. Miután a népfelvilágosító előadások kora lejárt, olyat kell adni az olvasónak, ami nem unalmas, ami figyelemre méltó. Téma persze bőven van, de ez válogatást, nagyobb odafigyelést igényel részünkről, amihez úgy érzem, a társaságnak nincs elég ereje.

— *Tehát úgy döntöttetek, hogy megszűnik a Támpont?*

— Nem. Ezt még nem döntöttük el. Közösen kell felmérni, mire vagyunk képesek. Az én véleményem szerint, ha ritkábban: tehát, nem kéthetenként, hanem háromhetenként jelenne meg a lap, akkor, habár kevesebb lenne benne az információ, módunk lenne egy-egy témát jobban körbejárni, és így színvonalasabb ajánlásokat nyújtani. Azt hiszem, erre futná a mostani gárda erejéből. Megvallom, én csak ilyen körülmények között tudnám a felelősséget vállalni a szerkesztésből, mert annak nincs értelme, hogy csak a nevemet adjam a laphoz.

Lenni, vagy nem lenni? Ez a Támpont kérdése, amelyre a következő hetekben ad választ a szerkesztőségi gárda. Mi, a Támpont olvasói reméljük, hogy újra kézbe vehetjük kedvencünket.

H. E.

Szociálpolitikai helyzetkép, 1988

Az egyetemi szakszervezeti tevékenységben (FDSZ) mindig jelentős szerepet kapott a dolgozók szociális helyzetével való foglalkozás. A rászorulóknak évente egyre emelkedő összegben nyújtunk segélyeket. Természetesen azzal nem lehet ellensúlyozni az egyes emberek életkörülményeiben bekövetkező tartós negatív tendenciákat. Feladatunk az, hogy az ideiglenesen nehezebb anyagi körülmények közé jutottaknak vagy az igen szerény (létminimum körüli) egy főre jutó jövedelemmel rendelkezőknek nyújtsunk lehetőségeinkhez képest egyszeri támogatást.

1988-ban *600 ezer forintnyi segélyt osztott szét* a Társadalombiztosítási Tanács.

A bizalmi testület által elfogadott terv szerint ehhez az alábbi fedezet állt rendelkezésre:

	MKKE	KTI
szakszervezeti keretből:	208 ezer Ft	
költségvetési keretből:	62 ezer Ft	2 ezer Ft
érdekeltségi alapból:	250 ezer Ft	15 ezer Ft
Összesen:	*537 ezer Ft*	

Az 1987. évi tényleges kifizetésekhez képest (392 ezer Ft) már a tervezett keretet is jelentősen emelt szintre állítottuk be, de sajnos még ezt is sikerült 63 ezer Ft-tal túlszárnyalni, bár úgy, hogy — kivételesen — ezt senki nem vetheti szemünkre, sőt pozitívumként is értékelhető annyiban, amennyiben az FDSZ egyetemi szervezete a szociális helyzet romlására azonnal reagált és minden tőle telhetőt megtett azért, hogy a tagokon segítsen.

A *szülési és temetési segély*-kifizetések az előző években megszokott szinten voltak (16 ezer, illetve 15 ezer Ft). Ezzel szemben minden egyéb területen nagyobb igények jelentkeztek. Az aktív dolgozók körében az előző évinél jóval több volt az olyan egyedi eset, ahol méltányosságból indokoltnak találtuk a nagyobb összegű (2-3 ezer Ft-os) támogatást. A *rendkívüli szociális segélyt* kérők fő indokai hosszan tartó betegség, elemi csapásból eredő kár, jelentős váratlan kiadások, a család rossz anyagi helyzete voltak. Igen sok az alacsony nyugdíjjal rendelkező tagjaink száma. Közülük a létminimum körüli összegből élők ha kérték, minden esetben kaptak segélyt. Természetesen rendkívüli indokkal mások is részesültek segélyben. Rendkívüli szociális segélyként *összesen 243 ezer Ft-ot fizettünk ki.*

Az idei év slágere a *beiskolázási segély volt.* A korábbi években is fizettünk ki ilyen indokkal támogatásokat, de az volt a jellemző, hogy aki kért, kapott, aki nem, az kimaradt. A bizalmiak figyelmét is csak több-kevesebb sikerrel tudtuk felhívni arra, hogy ha valaki rászorult, de valamiért nem kér, annak kezdeményezzék ők a beiskolázási segély odaítélését. Sajnos nem állt rendelkezésünkre olyan teljes körű kimutatás, hogy kinek hány iskolás gyermeke van és a család tényleges anyagi körülménye milyen. A bizalmiak közreműködésével Ormós Zsoltné rendkívül körültekintő társadalmi munkája folytán jelenleg már teljes körű számítógépes nyilvántartásunk van a gyerekekről. A Társadalombiztosítási Tanács döntése alapján *az idén először minden szakszervezeti tag kapott általános és középiskolai tanulmányait folytató gyermekei után 600 Ft/fő beiskolázási segélyt.* Az előzetes informálódás alapján úgy nézett ki, hogy a „jobb anyagi helyzetben lévők" nem akarják igénybe venni a lehetőséget. A TT mindenkinek odaítélte a segélyt, és rábízta a tagokra, döntsék el maguk, hogy felveszik-e vagy sem. Utólag kiderült, hogy a jogosultak nem egészen 0,5%-a érezte úgy — sajnos vagy szerencsére —, hogy nincs szüksége e csekély támogatásra, következésképpen a családok zöménél igenis jelentős anyagi terhet jelent az őszi iskolakezdés. *Beiskolázási segélyként 323 ezer Ft-ot fizettünk ki.* Természetesen, mivel ez volt az első ilyen alkalom, előfordultak apróbb zökkenők, de remélem ezt mindenki elnézi nekünk.

Én személy szerint nagyon örülök annak, hogy valami pluszt tudott nyújtani a szakszervezet a korábbi évekhez képest, és most olyanokra is gondolhattunk, akikre eddig talán még sohasem. Sajnos biztos ígéretet nem tehetünk arra, hogy ez a „jövőben mindig így lesz", mivel nem elég az elhatározás és a jó szándék. A megvalósításhoz pénz is kell. Mivel a beiskolázási segély kifizetésére nagyrészt az érdekeltségi alapból, illetve alapítványból kapott összegek biztosítják a fedezetet, csak reménykedhetünk, hogy az eljövendő évek nem alakulnak rosszabbul és ezt a most elkezdett akciót tradicionálissá tehetjük.

A Közgazdász nyilvánosság megragadva, köszönöm a TT tagjainak, a munkahelyi bizottságok szociálpolitikai felelőseinek az e nemes célra fordított idejét és munkáját, amivel hozzájárultak a megalapozottabb döntések hozatalához.

Dr. Borosné B. Ágnes
TT-elnök

HTT-pályázat

Az egyetem öntevékeny hallgatói szakmai munkájának összefogását, segítését, ösztönzését, képviseletét ellátó önkormányzati testület, a Hallgatói Tudományos Tanács (HTT) ez úton pályázatot hirdet.

A pályázaton részt vehetnek az egyetem szakmai, tudományos tevékenységet (is) végző öntevékeny hallgatói szervezetei, csoportjai, illetve bárki, aki ilyen tevékenységet kíván folytatni. *Az 1989. szeptember 1-jéig terjedő időszakban az ilyen irányú hagyományos munkákon kívül az új ötleteket, kezdeményezéseket megkülönböztetett figyelemmel várjuk.*

A pályázat anyagi fedezetét a Köz-gazda Alapítvány által együttműködési szerződések útján megszerzett vállalati, intézményi támogatások biztosítják.

A pályázati kéréseknek tartalmazniuk kell a tervezett tevékenység leírását, részletes költségvetését. A jelen pályázat útján elnyert pénzek felhasználásáról tételesen el kell számolni 1989. szeptember 20-ig. *Felhívjuk azoknak a csoportoknak a figyelmét, akik az előző pénzosztásnál, 1989. őszén kaptak támogatást, hogy a pályázat feltételeinek megfelelően február 10-ig tételesen el kell számolniuk.*

Amennyiben valamely érintett csoport a megjelölt határidőig nem tud, vagy nem teljes mértékben tud elszámolni, úgy az el nem számolt pénzek visszaszállanak a HTT-re, a következő évre automatikusan át nem vihetőek, azokat újra meg kell pályázni

A pályázati kérések beadási határideje és helye: 1989. február 10. péntek, a Hallgatói Tudományos Tanács irodája (I. em. 156.). Az elbírálást a pályázók részvételével a HTT végzi el február végéig.

Hallgatói Tudományos Tanács

Képes-e az egyetem a reformra?

Talán ez a január 26-i összoktatói értekezlet kulcskérdése. Részben azért, mert Csáki Csaba rektor ígéretet tett arra, hogy elismétli mit mondott pontosan abban a rádiónyilatkozatában, amelyben az is elhangzott, hogy az egyetemen nincsenek meg a reform megvalósításának személyi feltételei. De elsősorban az ad jelentőséget az értekezletnek, hogy témája a képzéskorszerűsítési program és az egyetemi szervezet összehangolására vonatkozó javaslat megvitatása.

Az egyetem vezetése minden oktató részvételére számít a megbeszélésen. (Az eseményről következő számunkban tudósítunk.)

Egy nebuló viszontagságai

OTTHON

Reggel 8 óra. Éktelen csörömpölés.

— Mi ez, csak nem az óra csörög? — riad fel a nebuló. De hiszen az lehetetlen, még csak most feküdt le. Biztos a szomszédék! Miután így megnyugtatja magát, kényelmesen átfordul a másik oldalára. Pár perc múlva újra felriad. Ő húzta fel az órát, hogy el ne aludjon. Hiszen nagy nap van ma! A vizsga napja! Elhatározza, hogy legjobb lesz, ha most rögtön kipattan az ágyból. De olyan erőtlennek érzi magát, hogy képtelen rá. Egy ideig azt latolgatja magában, mi lenne, ha egy kicsit, mondjuk, csak öt percet még pihenne. Mert hát ilyen fáradtan úgysem érdemes felkelni, egész nap csak bágyadt lesz az ember. És különben is, 15-en vannak beosztva egy tanárhoz. Hadd menjenek csak a többiek előre! Miután idáig jut a gondolataiban, már megint félálomban van. Legközelebb csak tízkor ébred. Első pillantása az órára esik. Úristen, jól elaludt! Még lekési a vizsgát!

AZ ÚTON

Zsúfolásig tömött busz. Nebulónk, miközben sikerül egy kis szabad helyet találnia, ahol végre megkapaszkodhat, megpróbálja feleleveníteni frissen szerzett tudását. Címszavakat dob fel magának. Például ilyet, hogy „utópikus szocializmus". De hiába keresgéli lázasan fáradt agyában, hogy mi is tartozik ide, csak az jut eszébe, hogy az a francia utópista, Fourier, milyen jó alak volt. Hogy is mondta? „Az új társadalom meg fog valósulni, mert megfelel az emberi természetnek, mely gyógyulásra törekszik. A gyógyulás pedig akkor következik be, ha megjelenik egy lángész. Én kész vagyok vállalni ezt a lángészszerepet." Na, hát Fouriernek legalább volt önbizalma — gondolja magában. Nem úgy, mint neki. Ő legszívesebben már vissza is fordulna. Pedig hol van még az egyetem?!

Hirtelen egy asszonyra lesz figyelmes, aki most szállt fel két pici gyerekével. A gyerekek sivítoznak, nem tetszik nekik a nagy tömeg; meg az, hogy állniuk kell. Az asszony rendre inti őket, előbb finoman, majd egyre trágárabb hangnemben. A nebuló csak csóválja a fejét. Eszébe jut Owen, a XVIII. század angol utópista szocialistája, aki azt hirdette, hogy hároméves kortól a gyerekeknek külön kell élniük a szüleiktől, hogy át ne vegyék azok rossz szokásait. Lehet, hogy van benne valami...? Ha már Owennél járunk — gondolja magában —, lássuk csak, hogyan is bírálja a kapitalizmust? De hiába töri az agyát, sehogyan sem jut eszébe. Gyorsan előszedi vaskos könyvét, hogy még utoljára átfussa, pótolja a hiányosságait. Éppen csak belemerül az olvasásba, amikor arra lesz figyelmes, hogy az előtte ülő idős hölgy idegesen hátrafordul. — „A kalapom" — mondja. — Bocsánat — rebegi bűnbánóan a diák.

A VIZSGÁZTATÓ ELŐTT

Remegő kezzel húzza ki a tételét. De hiszen azt kapta az a fiú is, akivel előbb odakinn a folyosón beszélt. Mit is mondott? Kik voltak az illegális marxisták? Na, tessék, ez az átka annak, ha nem figyelünk oda a másikra! Gyötri az agyát, de hiába. Csak töredékek jönnek elő, címszavak. Úgy látszik, ez a címszavakban való gondolkodás az erőssége. Már a buszon is érezte, hogy ennél többre ma nem futja. De akkor még abban reménykedett, hogy majd, ha itt fog ülni, akkor minden eszébe jut. De hát nem egészen így alakult... Pedig ő tanult. Közben telik az idő. Az előtte levő lány már majdnem befejezte feleletét, mindjárt ő következik. Még sebtében papírra veti, ami eszébe jut. Persze címszavakban. Hátha a tanár nem kérdez bele. Hátha azt hiszi, hogy csak azért nem fejtette ki alaposabban a kérdést, mert nem volt ideje. Végül is ez egy vázlat. Most már tényleg ő következik. Lassan, komótosan kimegy, helyet foglal a tanárral szemben. Átadja neki a két sűrűn teleírt papírt (persze csak címszavakban). Elhatározza, hogy nem fogja a tanár arcát nézni, miközben az olvas. Mégsem bírja megállni. Önkéntelenül rá-rápislant. A tanár arca merev. Kirúg vagy van szíve? — teszi fel magában (a diák) a kérdést. Lopva ránéz megint a tanárra, aki éppen helyeslően bólogat. Na tessék — bátorodik fel (a nebuló) —, hát nem is írtam én olyan rosszakat. Lehet, hogy még egy négyesre is pályázhatok...? A tanár befejezi az olvasást, felnéz. Na, most minden eldől — gondolja magában.

— Lenne néhány kérdésem — kezdi a tanár —, mert az itt kifejtett gondolatai túl vázlatosak voltak. Feltételezem, ennél többet tud. — A nebuló magába roskadtan ül. Tudta ő, érezte ő, hogy ez lesz. A keze elkezd izzadni, az agya leblokkol. Alig fogja fel a kérdéseket.

ÚJRA OTTHON

Végre megint a békés, családi körben! Otthon teljesen közömbösen fogadják a hírt, hogy elégséges lett az eredmény. Sikerült, az a fő, mondják. Tényleg, végül is miért búslakodik? Hiszen túl van rajta, vette az akadályt, ha nem is úgy, ahogy azt elképzelte. Eszébe jut egy könyvélménye. Egy kislány, akit a papája valami különös játékra tanított. Arra, hogy mindenben kell találni valamit, aminek örülni lehet. A játék akkor kezdődött, mikor a kislány a régóta áhított baba helyett egy pár kis mankót kapott ajándékba, mondván, hogy most sajnos, csak ilyet tudnak küldeni neki a misszionárius csomagban. A papája aztán megmagyarázta, hogy ne búslakodjon a baba miatt, inkább annak örüljön, hogy nincs szüksége ezekre a mankókra. Innen kezdve már nagyon egyszerűen ment a játék, hiszen a kislány egyre jobban belejött. Azóta is mindig játssza. És mennél nehezebben megy, annál érdekesebb. Igaz, néha nagyon is nehéz... A nebuló lassan el is felejti, hogy milyen szomorú. Észre sem veszi, de ő is játssza már a kislány „örömjátékát". Elhatározza, hogy továbbadja élményét húgának is. De nemcsak neki, hanem a barátainak, a környezetének, sőt, mindenkinek! Hiszen, ha mindannyian ezt játszanák, mennyivel vigabban élnének — gondolja.

Vagy lehet, hogy ez is utópia?

Durst Judit

Alapítvány a jövőért! (?)

Örömmel tudatjuk, hogy a Számítástechnikai Alkalmazási Vállalat *(SZÁMALK)*; a Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat *(SZÜV)*, valamint az Országos Kereskedelmi és Hitelbank 1988. november 24-én közös *alapítványt hozott létre.* Ennek fő célja az, *hogy hozzájáruljon egyetemünk korszerű számítástechnikai eszközökkel, alkalmazási rendszerekkel való felszereléséhez;* az oktatás korszerűsítéséhez. A számítástechnikai *alapítvány neve: Trefort-alapítvány.* (A múlt század egyik neves politikusa, Trefort Ágoston a magyar közoktatás fejlesztéséért jelentős munkát végzett.) A Trefort-alapítvány létrehozásának körülményeiről, szükségességéről kérdeztük *Csépai Jánost*, egyetemünk számítástechnikai önálló osztályának vezetőjét, aki egyben az alapítvány ötfős kuratóriumának ügyvezetője is.

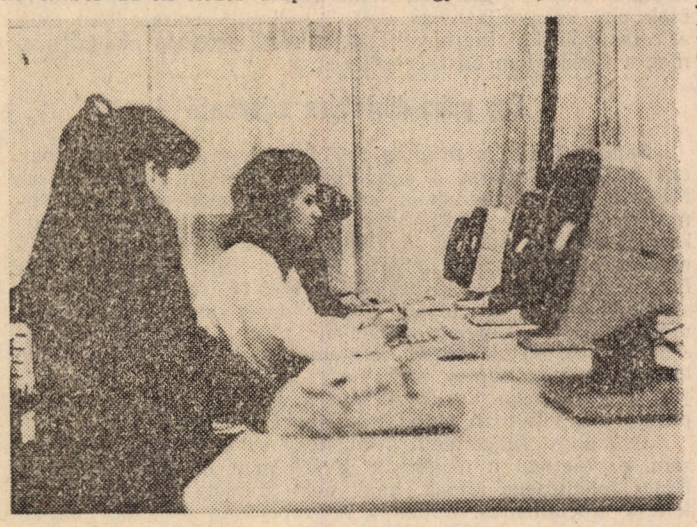

Csépai János többek között elmondotta: *az elmúlt évtizedek oktatáspolitikájának* egyik *szomorú jellemzője* a magyar felsőoktatás *alulfinanszírozása volt.* A felső vezetés már rájött, hogy tarthatatlan ez a gyakorlat, de a költségvetésnek nincsen elegendő pénze az elmaradások gyors ütemű felszámolására. A számítástechnika ráadásul kifejezetten beruházásigényes terület. A gépeket-műszereket nem lehet kiváltani másnap, hanem *a holnap technikájának kell jelen lennie a felsőoktatásban.*

Csépai János megemlítette, hogy egyetemünk tanszékei már évek óta *próbálnak szponzorokat szerezni*, hiszen a költségvetésre nem igazán számíthatnak. Létre is jöttek úgynevezett szocialista együttműködési szerződések, de ezek általában egyszeri, megismételhetetlen esetek voltak, így *csak részproblémákat oldhattak meg.* Éppen ezért úgy gondolták, hogy a háború előtt jól bevált alapítványozási formát kellene ismét kipróbálni. Itt a SZÁMALK és a SZÜV eleve adott volt, hiszen *a két vállalat és az egyetem közötti együttműködés több éves múltra tekint vissza.* A vállalatok rendszeresen segítették az egyetem számítástechnikai oktatását: szakemberek biztosításával, hardvereszközök ideiglenes átadásával, bemutatók tartásával. *Havass Miklós* — aki az alapítvány kuratóriumának elnöke — a SZÁMALK, illetve *Kondricz József*, a SZÜV vezérigazgatója is gyakran jár egyetemünkön. E két vállalaton kívül még célszerűnek látszott egy bank megnyerése is. *Az Országos Kereskedelmi és Hitelbank részéről, Puskás Sándor* vezérigazgató-helyettes *karolta fel az ötletet.*

Az alapítók összesen *450 ezer forintot bocsátottak rendelkezésre*, ez tehát az alapítvány induló vagyona. Ez nem különösebben jelentős összeg, de ha mások is csatlakoznak, akkor ez később már meglátszik a számítástechnikai oktatáson. *Az alapítvány ugyanis nyitott;* tehát ehhez *bármely magyar természetes vagy jogi személy csatlakozhat*, ha céljaival egyetért. Az alapítványhoz többféleképp — pénzzel, különböző programcsomagok oktatásba való ingyenes átengedésével, vagy tevékenységgel (például berendezések karbantartása) — lehet hozzájárulni. *Az alapítványba adott összeg az adóalapból leírható*, ráadásul a vállalatoknak a támogatás piaci szempontok alapján is előnyös lehet. Hiszen például, ha egy szoftverkészítő vállalkozás átenged egy programrendszert és dokumentációját, akkor az egyetemről olyan szakemberek kerülnek ki, akik

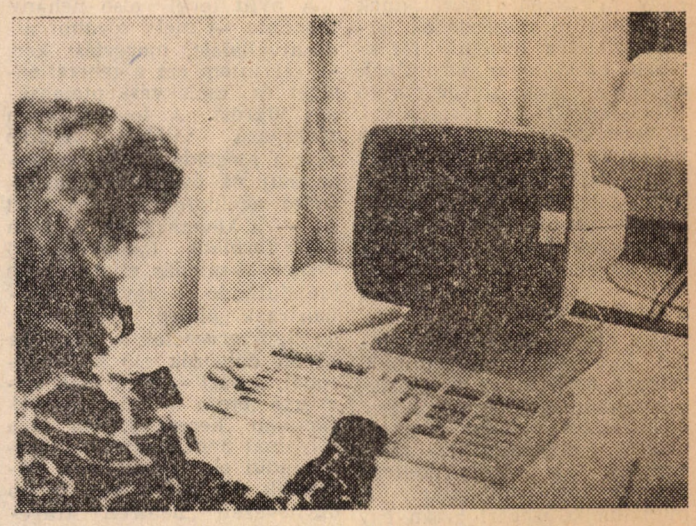

később munkahelyükön is ragaszkodnak ehhez.

Csépai János hangsúlyozta: az egyetemek direkt vállalati finanszírozása — *a technika kitelepítése az oktatásba, így a vállalat nevének bevésése a diákok fejébe — Nyugaton bevett szokás.* Magyarországon pedig *a Trefort-alapítvány* — képzéskorszerűsítés révén egyre több szaktanszék akarja bevonni oktatásába a számítógépet, mint a diákok munkaeszközét. Ennek eszközbázisa még nincs meg. Másrészt: az egyetem igen szegényes szoftverellátottságán is feltétlenül javíthat a Trefort-alapítvány.

R. I.

Helyszíni élménybeszámoló az ET december 22-i üléséről

A mérkőzés

Meghívót ugyan nem kaptam, de a nappalis HT-sek szerint nekem természetesen ott a helyem. Akkor gyerünk. Lássuk a helyszínt, ahol majd '89. febr. 22-én, két hónap múltán előjöhetek az estis (nem nappalis) hallgatók problémáival. Élt bennem a kételkedés, hogy lehet-e valami tényleges esélye a hallgatói érdekvédelemnek? Kíváncsi voltam.

A kihalt, néptelen és fűtetlen folyosóról hatalmas pácolt faajtó résén pillanthattam be a tágas, hideg, világos terembe, ahol egy asztalvégen egykedvűen gyülekeztek néhányan. Nincs nagy tolongás. Beléptem. Most láttam, hogy az asztal O alakú és elképesztően hosszan nyúlik a terem másik végébe. Tanárok, tanulmányi felelősök. Hol vannak a HT-tagok? A hatalmas terem túlsó felében fedeztem fel őket külön kis csoportként, az asztal másik végén.

Nem barátkoznak, nem keverednek

az oktatókkal? Vagy ők az ellenpólus? Mindenesetre én is hátramegyek, és leülök. Visszatekintve is furcsa látvány. Az asztal közepe üres. A túlsó végén Csáki Csaba, az egyetem rektora nyitja meg a tanácsülést. Még mindig az ülésrenden csodálkozom. Ott a rektor, és körülötte néhányan, itt Bihari Edmond HT-elnök az asztal másik végén, és körülötte egy kisebb csoport. Lassan felfogom a helyzetet. Mérkőzést kezd a két csapat, a csapatkapitányok vezetésével. Ott a kezdés. Egyelőre a helyezkedés folyik, körülnézek. A falon a régi rektorok olajba tett élénk színű arcképei. Híres csapatkapitányok lehettek. Az asztal túlsó végéről a HT-elnökök képeit viszont nem látom. Úgy látszik, mások a két csapat tradíciói. Kezdődik a meccs. A tét nem lehet túl nagy, a rektor pár szavas köszöntés után visszavonul, és átveszi a helyét Zalai Ernő rektorhelyettes, az egyetemi reform menedzsere. Aggodalmam a mérkőzés tétlenségéről igazolódni látszik. A rektorhelyettes közli mindjárt, hogy az első napirendi pont lényegében csak tájékoztatás, a vizsgaidőszak kérdéseiben minden el van rendezve, már el is kezdődött, nincs miről döntenie a tisztelt tanácsülésnek. Eső után köpönyeg. Mondhatta volna azt is, hogy az asztal túlsó végén ne fárassza magát a kölyökcsapat. De csak udvariasan rájuk mosolygott,

mint Toldi Miklós a cseh vitézre

a Duna szigetén. Azonban a kölyökcsapat nem hallgatott a jó tanácsra, hanem kezdte sorolni észreyételeit, kifogásait részint a vizsgaidőszak elsősöket érintő részletkérdéseiről, a gazdaságtörténeti vizsgák írásbeliségéről stb., részben pedig azt, hogy vagy két héttel korábban mégis egyeztetni kellett volna a vizsgaidőszak szervezését az egyetemi tanácsban — a hallgatói képviselőkkel is. Ezután egy hang a tanárok közül. Kövér György elmondta, hogy a gazdaságtörténet tanszéken már csak azért sem örülnek az írásbelinek, mert kevesen vannak, nincs kapacitásuk a helyszíni puskátlanításra, illetve a nagy tömegű dolgozat javítására. Például Berend T. Ivánt, a tanszék munkatársát meg sem merik kérni, hogy jöjjön be felügyelni a dolgozatírásnál. Ez látványos érvelés, mégis úgy tűnik, hogy minden hiába. A központi asztalvégen az a válasz, hogy csak akarni kell, és menni fognak a dolgok. Más tanszékek munkatársai is segíthetnek az írásbelinél, az elsősök meg a szorgalmi időszakban tanuljanak, és akkor le tudnak tenni 5 nap alatt 3 nehéz vizsgát... Ezt a labdát már nem lehet visszaütni. Csend. Némi mocorgás után a HT-oldal ismét nekiveselkedik, és sorolja újabb érveit. Szünet, nyújtózunk. A rektorhelyettesek kérik a HT képviselőit a rektori irodába. Mint a sportban. Most

elrendezik az ügyet az öltözőben.

Az erőviszonyokból ítélve, sejtem az eredményt. A szünetnek vége, újból kivonulnak a csapatok. Vajon visszatérünk még az előbbi vitára? Legnagyobb meglepetésemre kompromisszum született. Némileg módosítanak az elsősök vizsgafeltételein (egyik-másik vizsgát két héttel arrébb lehet vinni), az egész vizsgakiíráshoz pedig kérik a hallgatók jóváhagyását (tehát nem tájékoztatás, hanem kölcsönös elfogadás lett az első napirendi pont sorsa). Lám, valahogy így különült el, és egyezett meg a hallgatói és a központi-rektori szándék. A továbbiakban a hallgatókat kevésbé érintő ügyek voltak napirenden.

A tanácsülés után bele akartam olvasni korábbi egyetemi tanácsülések vitáiba is, azonban sajnos nem készül jegyzőkönyv. Ilyesmit a HT-ben hiába kerestem. Kár, mert jobban követni lehetne a hallgatói képviselet alakulását, jobban lehetne méltányolni a HT küzdelmeit, becsülni az egyetemi tanácsban rejlő lehetőségeket. Marad persze az érdeklődőknek a személyes kíváncsiskodás a „kispadon". Van hely bőven ebben a „tornateremben" az érdeklődő, és hozzászólni kívánó hallgatóknak is (tanácskozhatnak, de nem szavazhatnak a nem HT-tag hallgatók). Csak ahhoz rendszeresen nyilvánosan meg kellene hirdetni a tanácsülések időpontját, napirendi pontjait, és hozzáférhetővé tenni az írásos előterjesztéseket. Hátha nagyobb volna az érdeklődés, a bizalom.

Fáy Árpád

Bál a Gellértben

A budapesti egyetemek és főiskolák 1989. 02. 11-én szombaton este 20-04-ig jótékony célú bált rendeznek az Erdélyből áttelepültek javára a Gellért Szállóban. A műsorban közreműködő művészek tiszteletdíjukat felajánlották az erdélyi áttelepültek javára. A bál fővédnökei: Berend T. Iván akadémikus, az MTA elnöke; Csáki Csaba, az MTA levelező tagja, az MKKE rektora; Fülöp József akadémikus, az ELTE rektora: Kupcsik József, az MKKE rektorhelyettese. Megjelenés alkalomhoz illően. Belépődíj 200 forint, vacsorajegy előzetes megrendelés szerint 500 forint. Belépőket és vacsorajegyeket egyetemünkön Kelemen Zoltánnál (KDC) és Majevszky Ernőnénél (pénzügyi csoport) lehet vásárolni.

Management mesterfokon...

Most, hogy remélhetőleg számodra is véget ért a vizsgaidőszak, szeretnénk felhívni a figyelmedet egy nagyon érdekesnek ígérkező programra: 1989. február 6-án, hétfőn, 11.30, illetve 15.45 órakor az MKKE központi épületében az I-es előadóban Mr. Terry Ostrowiak (Hollandia) a „Dale Carnegie and Associates" nevű management tanácsadó cég előadója tart előadást angol nyelven, fordítás nem lesz.

A két előadás témája: „Personal growth management", illetve „Team-management and effective team-building".

Amennyiben tanulmányi kötelezettségeid engedik téged is várunk!

— Az AIESEC Nemzeti Bizottsága —

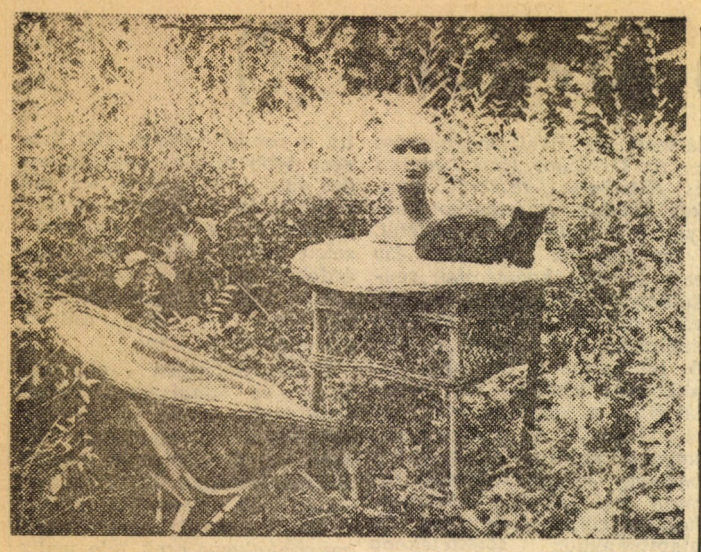

Asztalfő (Fotó: Rózsa Gábor)

Vélemények
az áremelkedésekről, a kormány álláspontjáról

Együttérzek a kormánnyal. Együttérzek, mert azt látom, hogy miközben felerősödnek a különböző részérdekek érvényesítésére irányuló törekvések, ezek nem párosulnak az egész ország sorsáért való felelősségvállalás készségével. A kormány ráadásul azért is *nehéz helyzetben van*, mert nem a saját rossz gazdaságpolitikájának, hanem *egy korábbi időszak hibáinak a következményeivel kell megbirkóznia*, amire — mondanom se kell — senki sincs tekintettel a viták során.

Egy ország követeli a katonai költségvetés csökkentését, viszont amikor ez megtörténik, akkor emiatt jó néhány elektronikai vállalat megrendelései csökkennek, tehát ezeknek az utcára kellene tenniük az embereiket. A munkanélküliségért aztán egy ország kárhoztatja a kormányt. De ugyanez a helyzet a vállalati támogatások leépítésével. E *követelés teljesítése vagy a vállalatok csődjéhez, vagy — a támogatások pótlására — áremelkedésekhez vezet.* Bármilyen követelmény teljesítése komoly negatív következményekkel jár! *A kormány nem tud olyat lépni, ami ne sértené széles rétegek érdekeit*, ezért úgy gondolom, *nagy szerencsére lesz szüksége* ahhoz, hogy végigcsinálhassa, amit elkezdett, hogy ne buktassa meg idő előtt valamelyik érdekcsoport.

Persze *nem értek egyet a kormány minden lépésével*, illetve *hiányolok bizonyos intézkedéseket*, például a fölöslegesen földuzzadt megyei bürokrácia és a *munkásőrség megszüntetését.* Úgy látom, azonban, hogy az ilyen hiányok pótlása felé tartunk, hiszen olyan dolgok történnek, amelyeket akár háromnegyed évvel ezelőtt is elképzelhetetlennek tartottunk.

Nagyapám azt szokta mondani, hogy az elmúlt évszázadban sohasem élt olyan jól ez a nép, mint az utóbbi időszakot megelőző 30 évben. Lehet, hogy ez kissé demagóg kijelentés, de nem jobban demagóg, mint azok az ígéretek, amelyekkel a különböző politikai erők kábítják a nemzetet. Ez a kormány nem ideológikusan, hanem pragmatikusan viselkedik. Úgy vélem, egy kormánynak így kell tennie.

(egy harmadéves diák)

Úgy gondolom, a következő paradoxonból kell kiindulni: 1. Az ország csak a párt vezetésével kerülhet el egy lengyel, vagy jugoszláv típusú, vagy még pusztítóbb válságot. 2. A párt jelenlegi állapotában nem képes megoldani ezt a feladatot.

Mindkét megállapítás kiolvasható volt az aktíváról szóló tudósításokból is. Jelenleg ugyanis adott: — egy szétziláló dott, hitelét vesztett, kívülről és belülről egyaránt bomlasztott párt, ezen belül: — egy kétségbeesett pártvezetés, amely pozíciója átmentése érdekében inkább a külföldi tőke, mintsem a magyar dolgozók bizalmát igyekszik megnyerni, és hajlandó a legnagyobb engedményekre is, a liberalizmus, a nacionalizmus és a klerikalizmus számára; — és egy tanácstalan párttagság, mely nem érti, hogy mi folyik az országban és mit csinál a vezetés.

A nyílt levél első néhány mondata — mely további áldozatvállalást, megértést kér, — szerintem ezt a tehetetlenséget és cselekvésképtelenséget tükrözi. A továbbiakban olvasható, vitákra felhívó rész a megoldást még bizonytalanul és ösztönösen tartalmazó akcióprogram. A párt új, — a következetes, és nem csak formális („képviseleti") demokratizálódás elve mentén kialakítandó — egysége valóban csak „alulról" jöhet létre, az alapszervezetek és a párton kívüli dolgozók élő kapcsolatából, a párt — még csak csíráiban létező — belső demokráciáján keresztül. Ha ez a folyamat nem, vagy csak késve indul el, valósul meg, teljesedik, ki, akkor egy újabb úgynevezett „nemzeti tragédia" elkerülhetetlen, de legalábbis nagyon valószínű.

(negyedéves hallgató)

„A kormány tevékenységét látva az a kicsavart idézet jut eszembe, amit nemrég olvastam valahol: Habár felül a gálya és alul a víznek árja, azért hajózni jó. Egy angol lap Lengyelország kapcsán úgy véli, hogy a jövő kelet-európai víziója az, hogy a kommunisták és a tőkések együtt nyomják el a munkásokat. Igaz, kérdés, hogy ez a pártvezetés kommunista-e még, vagy egyáltalán baloldali-e, már amennyiben a baloldaliságot a társadalmi esélyegyenlőség megvalósítására való törekvéssel azonosítjuk.

Nekem ugyanis úgy tűnik, hogy az idén is tovább folytatódik az a tendencia, hogy a szerkezetváltás költségeit az amúgy is hátrányos helyzetűekkel, a szegényekkel, nyugdíjasokkal, fiatalokkal fizettetik meg. A fogyasztás úgynevezett „általános" visszafogása mindenekelőtt a bérből és fizetésből élőknek azokat a csoportjait sújtják, amelyeknek nincs, nem lehet hatékony érdekvédelmük. Nem hiszem, hogy bizonyos fokú elnyomorodás elkerülhető lenne. Azonban úgy vélem, az a munkanélküliség, ami a pazarló beruházások, a vállalati támogatások felszámolásával, egyes költségvetési tételek, például a honvédelmi kiadások drasztikus csökkentésével járna, még mindig elviselhetőbb formája lenne ennek, mint az említett rétegek megfosztása az életük feltételeitől. A munkanélküliséghez megfelelő segélyezési, átképzési rendszer építhető ki, ami legalább bizonyos kilátásokat nyújt az érintetteknek.

Politikai szempontból úgy vélem, hogy egy szavahihetőségét vesztett vezetés semmit sem valósíthat meg ígéretéből. A mai vezetés pedig nemcsak az alternatívok, nemcsak a lakosság, de még a párttagság szemében is elvesztette a tekintélyét. A 11 tagú politikai bizottságban nem látok olyan politikust, aki az előbb említett lépéseket és a vezetés radikális megtisztítását végre tudná hajtani. Ezért a mai viszonyok konzerválódására, hosszú stagnálásra számítok, feltéve, hogy az ország külpiaci helyzete továbbra is viszonylag kedvező marad."

(egy fiatal okató)

A szocializmus esete *a demokráciával*

Egy perifériára szorult ország számára legfeljebb egy puha diktatúra a járható út, olyan, amely demokráciának látszik, de nem az, mert a kifejlett demokráciákban honos fékeknél szigorúbb korlátot is tartalmaz. Bár cseppet sem szimpatikus, mégis el kell gondolkozni ezen az ideán. A hatalmon kívül politizálók talán úgy vélik, ez az ország ki tudja izzadni azokat a politikai erőket, pártokat, amelyek — az MSZMP-vel vagy anélkül — felépíthetnek egy tökéletesen nyugati mintájú politikai rendszert. Hiszen Európa mindig csak egy karnyújtásnyira volt. Az elmúlt évszázadban csak a rossz politikai szerepvállalás, a rossz leosztás akadályozta meg a társadalom önszerveződését.

Egy puha diktatúra a járható

Sándor Péter is megkapja (Közgazdász 1988/20. sz.), hogy egy bedöglött mítosz, a szocializmus nevében kínálja fel az MSZMP utódpártjainak a kormányzati monopóliumot. Ennek nyomán úgy tűnik, hogy a demokrácia szervesen építkező, a Nyugat működő modelljéből merítő, legitimációját a nemzet alkotmányába helyező modellje áll szemben Sándor Péter koncepciójával (Közgazdász 1988/19. sz.), amelyben az alkotmányon kívül olyan ködös, definiálhatatlan, mitikus mozzanat is legitimációs erővel bír, mint a szocializmus. (Hiszen az utódpártok ennek letéteményeseként, ennek nevében kapnak monopóliumot arra, hogy egymást váltva gyakorolják a végrehajtó hatalmat, míg a többi pártok szerepe a parlamenti vitákban való részvételre korlátozódna.)

Csakhogy, függetlenül attól, hogy egyetértünk-e vele vagy sem, ez esetben a megbírált szerző nem kerget mítoszokat. Nincs jelentősége annak, hogy neki személy szerint mit jelent a szocializmus. Ebben a koncepcióban — ahogy én látom — ezt a szót az elkerülhetetlennek feltételezett korlátozásba való kölcsönös belenyugvás kulcsszavaként kínálja fel. Egy okos, liberális, a politikai erők közti párbeszéd játékszabályainak betartására nagyon ügyelő, változó, tanulóképes diktatúra kulcsszavaként, aminek nevében bele lehet törődni abba, hogy bizonyos evidenciákat (például egy megélhető politikai demokráciát) nem lehet érvényesíteni ezen a tájon. Olyan műszóról van szó, mint — a nem egyértelműen szovjet zónába sorolt — finnek számára az „eltérő társadalmi rendszerek békés egymás mellett élésének" jelszava. Ezzel ugyan lemondtak az orosz nemzettel szembeni évszázados sérelmeik orvoslásáról vagy akárcsak nyilvános emlegetéséről, de cserébe békességet nyertek és erőforrásokat a gazdagodáshoz.

Mert túl sok a keleti koponya

„Hátha mégis úgy lehetne!" — mondhatnánk látva ennek a „kompromisszumnak" az antipatikusságát. Csakhogy attól tartok nem. És nemcsak azért, mert túl sok itt a keleti koponya.

Nemcsak a geopolitikáról van itt szó, hanem az elmaradottságról is. A prosperitásra csak kőkemény intézkedésekkel rábírható országokban, ahol tehát nem a gazdagodás, az egyéni karrierek szélesedő, spontán folyamata zajlik, a demokrácia hajlamos az üdvtanokhoz hasonulni, a feloldhatatlan ellentmondásokra adott mitikus válasszá válni. Másszóval nem képes betölteni a funkcióját, mint politikai ideológia, nem képes egyfajta megélhető, reális életmódmintát nyújtani az emberek számára.

Miben áll ez a mitikusság és miben a realitás? Vegyük szemügyre azt a fajta „szociális elemekkel kontrollált liberalizmust", amit mint sikeres politikai ideológiát ajánlanak nekünk, illetve a „liberális elemekkel dinamizált, demokratikus szocializmust", amit mint az új közmegegyezés teoretikus formáját kóstoltattak meg velünk az elmúlt félévben. Mindkettő ugyanazt sugallja, nevezetesen, hogy az emberi cselekvés mozgatója az, hogy az egyén bizonyos szolgálatokat nyújt a társadalomnak (a többieknek), amiért cserébe bizonyos javakat kap. Míg az első elképzelés nagyobb teret enged a tehetségben tagadhatatlanul meglévő spontaneitásnak, a spontán alkotókészségnek, az ezzel járó kockázatvállalásnak, és az így felhalmozódó egyéni gazdagság egy részét kívánja szétosztani a társadalom tagjai között az esélyek kiegyenlítésére; addig a másik úgy véli, a társadalmi és egyéni gazdagodás forrása, az alkotóképesség inkább társadalmi termék: az egyes emberek érvényesülési esélyeinek, neveltetésének, iskolázottságának függvénye. Ezért eszerint elsősorban ezek kiegyenlítésére, fejlesztésére kell az erőforrásokat fordítani, ha gazdagodni akarunk. Ez a mitikus oldal.

Boldogít az esélyegyenlőség?

Csakhogy — ami a realitást illeti — mindkét irányzat kénytelen szembenézni azzal a gonddal, hogy az egyes egyének fogyasztását nem határolhatja be a tevékenységük „társadalmi hasznossága". Erre a hasznosságra ugyanis nem adhatunk egy mindenkire egyaránt érvényes objektív mércét. Ha egy ilyen mércét állítanánk fel, például — ad abszurdum véve — a gyerekeik számával, segítőkészségükkel mérnénk az egyéneket, akkor ahhoz, hogy megfelelhessenek ennek, egyformára kellene őket gyúrnunk. Amennyiben ugyanis meghagynánk különbözőségeiket, annyiban eltérő vonásaikkal relativizálnák, használhatatlanná tennék a mércét. Például eldönthetetlen az, hogy egy a gyerekeit nevelő, de jótékonykodásra nem képes családapa vagy egy egyedülálló jótékony mecénás hasznosabb-e a társadalomnak. Úgyhogy nem marad más lehetőség, mint azt mondani: mindenki azonosan hasznos lehet a társadalomban, mármint a maga mércéjével mérve. Egy saját feltételei mellett jó családapa éppoly hasznos társadalmilag, mint egy esélyeivel élő jó vállalkozó, vagy mint egy senkinek sem ártó aszkéta vagy életművész.

Ez a feltételezés viszont azzal a következménnyel jár, hogy az egyéni szükségleteket mértéktelennek, végtelenül bővíthetőnek és finomíthatónak kell tartanunk. Mivel minden egyes egyéni minőség egyenrangú hasznosságát, színét jelenti a társadalomnak, az egyes egyéneknek nincs okuk korlátozni önmagukat. Vonásaikat annál jobbá tudják tenni, minél több erőforrást birtokolnak. Hisz minél jobb valaki önmagához képest, annál jobb a társadalomnak is. Így, ha valaki mondjuk az utazás, a régészet vagy a család szerelmese, akkor a világ összes pénzét el tudja költeni újabb és újabb utazásokra, régészeti kutatásokra, családi programokra, s persze mindezt egyre inkább saját ízlése szerint tenné. Az ember nem azért vállalkozik, hogy a gazdagságát újraelosszák, hanem hogy ennek segítségével ő cssza ki mások szerepeit. Az esélyegyenlőség megvalósulása senkit sem boldogítana: akkor még mindig hajtani kellene az előrejutásért.

Az ideológiák tehát a megfelelő szolgálatokért megfelelő javak modelljével nem a valóságot írják le, hanem csak az erőforrásokért folyó versenyből adódó konfliktus konszolidálására szolgálnak. Funkciójuk, hogy szolgáltassák az olyan közhelyeket, mint például az „élni és élni hagyni", vagy a „ha mindenki olyan szerényen élne, mint mi...", amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy belenyugodjanak abba, hogy ebből a küzdelemből nem kerülhetnek ki igazi győztesként; részsikereket érhetnek el, de azokat elérhetik.

(Hogy jön ide az elmaradottság problémája, amiből kiindultunk?) Rögtön föltűnik, hogy ez a reális funkció akkor teljesíthető, ha kellően súlyos egyének vesznek részt a konfliktusban. Vagyonos, tehetséges, jól képzett figurák megengedhetik maguknak, hogy betartsák a politikai demokrácia játékszabályait, mert ha elvesztik a politikai hatalmat, akkor is marad még mire támaszkodniuk az előrejutásuk során. Azok viszont, akik nem vagyonosak, tehetségesek, jól képzettek, már másként látják ezt a dolgot. Velük szemben az a tendencia érvényesül, hogy végtelenül bővülő igényeiket követve a többiek elveszik tőlük a létezésükhöz szükséges erőforrásokat. Így, a játéktéren kívülre szorultként, nemigen fogják értékelni a liberális és demokratikus játékszabályokat. Egyik vagy másik csoportjuk számára a politikai hatalom megszerzése a mindent (az erőforrások fölötti rendelkezést) jelenti az addigi, anélküli semmivel szemben. Ennek a problémának a kezelésére vették fel programjukba az ideológiák a szociálpolitika intézményét. Csakhogy az a fejlettek játékszere.

Esélyes és esélytelen rétegek

Az országok nemzetközi viszonyában ugyanis nem kiegyenlített arányban alakulnak ki az esélyes és esélytelen rétegek. Egy fejlett és egy fejletlen ország kapcsolatában, ha abszolút korrekt szerződéseket kötnek is, az egyik fél sokkal többet tud nyújtani, mint a másik, így az utóbbi egyszerűen nem kerülheti el, hogy természetes erőforrásaiból adjon az előbbi szolgálataiért. Ebből következően itt sokan maradnak megfosztva az erőforrásoktól, azaz esélyeiktől. Persze van kiegyenlítődés, akár spontán, akár tudatos segélyezés útján. Az azonban nem valószínű, hogy egyenletesen osztódik ki az országok közt az esélyesség és az esélytelenség. Inkább az történik, hogy az internacionális rendszerekben a fejletlenebb országok egyes rétegei felzárkóznak, ami viszont azzal jár, hogy képesek lesznek ellensúlyozni a fejlettebb ország egyes csoportjainak fölényét, visszavenni azoktól erőforrásaikat. A fejlettebb nemzet ezen csoportjai otthon sem találnak erőforrásokat, hiszen minden bizonnyal addig is csak a fejletlenebb nemzet tagjaihoz képest voltak „jól képzettek". Ők azok, akiknek az elnyomorodása ellen bizonyos javak újraelosztásával lehet védekezni. Ha elromlanak az arányok vagy eleve rosszak voltak, mint a periférián, ha szűkül a gazdagodásra esélyesek aránya az elnyomorodásra ítéltekéhez viszonyítva, akkor jön a baj. Az újraelosztás erőltetése ilyenkor az elnyomorodás szétterítéséhez vezet; fékezése szélesíti az esélytelen réteget. A kilátástalanság pedig nem kedvez a jogérzéknek, annál inkább talaja a szélsőséges, jobb- és baloldali politikai „megoldásoknak".

Ebből a szempontból tekintve még jó, ha megússzuk egy slampos diktatúrával, ami ugyan a demokráciákban szükségesnél keményebb önkorlátozáson alapul, de amiben legalább ideológiai dogmák alapján beépített korlátok nincsenek.

Végül az eddig leírtakból adódik egy következtetés. A sikeres egyének számára bárhol a világon eljöhet a megélhető politikai demokrácia, azaz a karrierre esélyes egyének békés csereberéje az előrejutásukat segítő (tehát ahhoz nem elengedhetetlenül szükséges) politikai hatalomban — mármint a „kommunizmusban". Ha az ember „végtelen erőforrásokhoz" jut. Ennek eljövetele valóban felpuhítaná a végtelenül bővülő egyéni szükségletek és a szűkös erőforrások közti ellentmondást. Addig az erősek elfogyasztják a meglévő forrásokat, szükségképpen a játéktéren kívülre, a semmibe helyezve ezzel a többieket.

Tegyük fel, hogy olyan technikai eszközökhöz jut az az ember, amelyek a közvetlen környezetben lévő energiát hasznosítják, úgy gyárthatók, illetve működtethetők, mint a háztartási gépek és ily módon a használattal gyorsan visszajuttatják eredeti formájába, eredeti helyére az energiát. Sajna, ekkor sem a „mindenki szükségletei szerint" állapot következne be. Egyebek mellett azért, mert az emberek a képességeiket, mint erőforrást akkor is igyekeznének legalábbis árán adni egymásnak. A karrieresélyek szempontjából tehát a mai helyzet maradna. A munkamegosztás akkor is az erősek előrejutását „önmegvalósítását" szolgálná, és aki nem tudná vagy nem akarná bekapcsolni képességeit ennek rendjébe, vagy csak igen rossz feltételekkel tudná ezt megtenni, az ugyanúgy járna, mint most: lenne egy elviselhetetlen állása, ha lenne állása.

Viszont az előbb jelzett, önálló erőforrás birtokában legalább a civilizált élet egy minimumán döntési helyzetben maradna: bepedálozza magát a munkamegosztásba, vagy marad kívülrekedtként, esetleg mixeli a kettőt. Az első véglet a sikeresség, a meggazdagodás esélyével kecsegtet, mármint azzal, hogy tekintélyt és/vagy vagyont szerezve végül elérheti, hogy azt csinálhassa, amit akar. A második a kalandromantikáéval, amikor valaki karrierje rovására, akár a semmire támaszkodva, de a maga útját járva próbálja valamilyen álmát realizálni. A célok vegyítése az, ami valószínűleg a valóságban a legtöbb embernek kijut.

K. S.

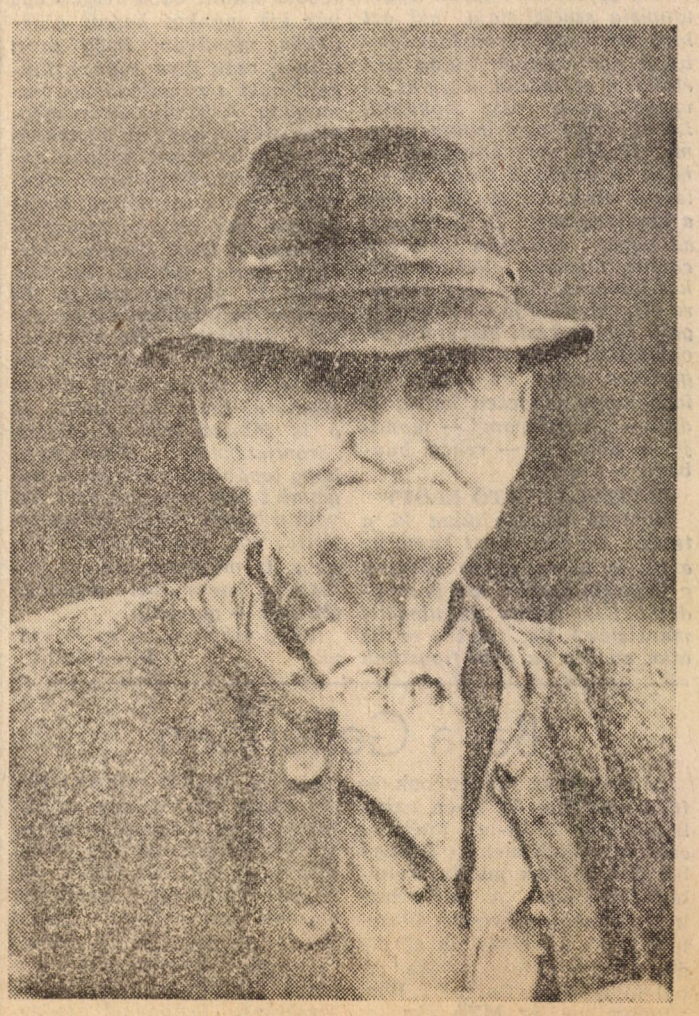

Egy a vesztesek közül

Mint arról már napilapjaink hírt adtak, budapesti pártaktíva-értekezlet volt január 14-én.

Egyetemünket 13-án képviselték a tanácskozáson, közülük hárman fel is szólaltak. Így többek közt Szarvas László, az egyetem pártbizottságának titkára az ifjúság körében végzendő politikai munka fontosságára, az ifjúság megnyerésére hívta fel a figyelmet. Varsányiné Szabó Mária és Révész Ferenc hozzászólását az alábbiakban ismertetjük.

Varsányiné Szabó Mária:

Újrafogalmazható-e a demokratikus centralizmus?

Számomra komoly csalódást jelentett a budapesti pártaktíva. Csalódást jelentett, mert munkájának módszereiben, stílusában, a tárgyalt kérdések megközelítésének módjában, szemléletében és szellemiségében igazán keveset mutatott fel — az egyébként sokat emlegetett — megújulás jegyeiből.

Ami elmaradt

Persze, én sem csodát vártam. Nem gondoltam, hogy most majd — szinte minden előzmény nélkül —, úgy gondolkodunk és dolgozunk, ahogy a kialakult helyzet bonyolultan ellentmondásos feltételrendszere, a súlyos gazdasági és politikai válságállapot — s benne a párt belső válsága —, azt kényszerítően megköveteli.

De azt reméltem, hogy az egésznapos tanácskozás értelmes és tartalmas lehetőséget jelent majd számunkra. Lehetőséget arra, hogy a pártértekezlet óta eltelt időszak kritikai elemzésével és értékelésével, a feladatok — elméleti érzékenységet, politikai bölcsességet, felelősséget, realitásérzéket és cselekvőképességet is sejtető-körvonalazásával érveljünk a modern politikai párt megteremthetősége mellett.

Ez elmaradt. Mind a vitaindító, mind a hozzászólások nagyobbik része a „megszokott" módon sorolta elő kisebb-nagyobb gazdasági és politikai nyűgjeinket nyavalyáinkat.

Nyitott kérdések

Ez természetesen rendjénvaló, vagy akár szükséges is lehet a maga helyén és idejében.

De én meg vagyok győződve arról, hogy ott és akkor nem ez lehetett a cél. A százszor elmondott, újra és újra felvetett gondok és ellentmondások ismételt előimádkozásával nem jutunk előre.

Elsősorban azért, mert ezek az aktuális problémák szorosan összefüggnek olyan — fel sem vetett, meg sem vitatott, így meg sem válaszolt —, alapvető elméleti-politikai kérdésekkel, mint az, hogy:

— mit jelent ma a párt politikai főhatalmi pozíciója, meghatározhatók-e ennek legitimációs forrásai?

— hogyan fogalmazható meg a párt társadalmi vezető szerepének korszerű értelmezése és kapcsolódásai a politikai demokrácia, különösen pedig a hatalomgyakorlás demokráciájának szükségszerű fejlesztéséhez?

— melyek azok a formák és módszerek, amelyeknek segítségével a párt öntörvényűen — külső kényszerek hatásai nélkül is —, beépítheti és működtetheti a változás ismérveit és garanciáit?

— újrafogalmazható-e a demokratikus centralizmus, mint működési alapelv? stb.

Elvi—politikai platformot

Mindezekből következően olyan viták, eszmecserék, fórumok megszervezését várom a budapesti pártbizottság munkatársaitól, amelyek valóságos lehetőséget biztosítanak az álláspontok szembesítésére, ütköztetésére, az érdemi párbeszéd kialakítására, s így elvi — politikai platform kimunkálására.

Ezt halasztást nem tűrő feladat. S ha a párt — akár vezető testületeinek képtelenségéből, akár tagságának mozdíthatatlanságából következően nem tud megfelelni e feladatnak, nem maradhat meg a politikai küzdőtéren.

Rövid hozzászólásomban — más egyebek mellett az előbbi kérdéseket érintettem.

„A párt tekintélye, befolyása a tagságától függ"

— Interjú Szarvas László pb-titkárral —

— A pártértekezlet után dinamikusabb változásra számítottunk. De azóta nem történt különösen semmi. Mi az oka ennek a leblokkolásnak, amely május óta bekövetkezett az egyetemi pártéletben?

— Bonyolult valóságunkat többféleképpen látjuk és a folyamatokat másképpen érzékelhetjük. Ha *történeti szemlélettel* közelítünk a mai helyzethez, akkor a következőket mindenképpen megfontolásra ajánlom: a pártértekezlet *előtti politikai állásfoglalásunk* a szocializmus korszakváltásának feladatairól és a párt helyéről és működéséről, a politikai rendszer átalakításának fő kérdéseiről ma még időszerűbb, mint korábban! Fő politikai irányunkat, platformunkat tehát éppen *nem megváltoztatni*, hanem gazdagítani, tudományosan alátámasztani, részleteiben és összefüggéseiben finomítani kell. S ez a munka folyik, pártfórumokon, ankétokon és taggyűléseken és az íróasztalok mellett. Figyelmébe ajánlom a Közgazdász újságíróinak és (az olvasóknak) a KB két munkabizottságában résztvevők javaslatait, elemzéseit a budapesti pb-nak készített értékeléseket. (A témák: a gazdaság fejlődésének értékeléséről, az MSZMP új szervezeti szabályzatának koncepciójáról, a platformszabadságról, az ifjúsági szerveződések helyzetéről, az egyetemi pártszervek közti kapcsolatok erősítéséről, stb. önmagukban is figyelmet érdemelnek). A korábbi kritika és kontesztálás után most tehát

előkészítő munka folyik,

s jellegének megfelelően ez kevésbé hangos és látványos.

Az országos politikai életben ma egy csomó olyan javaslatot szorgalmaznak, ami nálunk már korábban is gyakorlattá vált. Gondoljunk csak a pb üléseinkről szóló tájékoztatásra, az előzetes javaslatok nyilvánosságra hozatalára és az eltérő vélemények megjelenésére, stb. Ezért sem történik „semmi különös", ha ugyan ezen az úton haladunk tovább, még alaposabb, tárgyszerűbb tájékoztatással. S azt hiszem, azt is jól érzékelem, hogy az egyetemen belül eddig sem a párttitkárok, pártestületek diktatúrája érvényesült, hanem megvalósulhatott az állami vezetés önállósága — felelőssége és csak a ténylegesen politikai jellegű kérdésekbe — akkor is többnyire testületi állásfoglalásokkal — „szólt bele" a párt.

Ugyanakkor a környezeti változások és az egyetemi követelmények alapján valóban fontos változások is szükségeltetnek.

Miközben a párttagok korábban élesen bírálták a kötelező jellegű állásfoglalásokat, most gyakran hiányolják az egyértelmű központi „útmutatásokat". Miközben korábban a vezetőségek kifogásolták a felülről előírt napirendi témák tárgyalását, ma — önállóan — gyakran nem találnak megtárgyalandó kérdéseket. Az is előfordult, hogy pártszervezetünk által

kezdeményezett vita érdektelenségbe fulladt.

Van tehát bőven tapasztalatunk annak alátámasztására, hogy *jelentős erőfeszítéseket kell tennünk* az egyetemi párttagság és pártszervek hatékonyabb, eredményesebb politizálása érdekében. Rá kell ébredni a párttagoknak, hogy a politikai monopólium felszámolása mellett a párt befolyása, tekintélye az egyetemen is elsősorban tagjaitól függ.

— A párttagok körében teljes a bizonytalanság ideológiai és egyéb tekintetben is. Nincsenek azonos véleményen a modell, a pluralizmus, a demokratizmus, stb. kérdéseiben. Nehezíti a helyzetet a múlt bűneinek napjainkban történő felszínre kerülése is. Sokan szégyellik, hogy párttagok. Milyen kilátásokat eredményezhet ez a pártéletben?

— Különböző jellegű prblémák kerültek egymás mellé ebben a kérdésben. Az ideológiai bizonytalanság, a pluralizmus nem újkeletű dolog nálunk. Azt hiszem, hogy e tekintetben mi az egyetemen már jóval egységesebbek vagyunk, mint a párt vagy a társadalom egésze. Például az eddigi

dogmatikus szocializmus-képet már régen összetörtük,

igaz, hogy ma még nem egészen egyforma jövőképet készítünk magunknak. De legfőbb elemeiben hasonlítanak egymásra. (Pl.: tulajdonformák gazdasága, piac és árutermelés szerepe, demokrácia, tolerancia értékei, pártpluralizmus, emberi szabadságjogok, jogállamiság, társadalmi esélyegyenlőség, stb.) Az is lehet azonban, hogy a *nyilvánosságunk* előtt van ez így, s nem jönnek felszínre az alapvető különbségek. Az viszont mélységes meggyőződésem, hogy jóval többet kellene tenni az érdemi ideológia kérdéseinek tudományos kidolgozásáért, a gazdaság — és társadalomelmélet fejlesztéséért itt az egyetemen. Pártbizottságunk munkabizottsága — több tanszék közreműködésével — reméljük, hatékonyabban segíti majd ezt a munkát.

A múlt bűneinek nyilvánosságra kerülése, s párttagjaink ehhez kapcsolódó érzelmei, magatartása némileg más jellegű probléma. Mert aki törvénysértést követett el, azt nyilvánvalóan joggal gyötörheti bűntudat. Kollektív szégyenérzet legfeljebb azért bánthatja a tisztességes párttagokat, mert esetenként a nevükben, máskor értük, de nem általuk történtek a dolgok. Az erkölcsi-politikai terhet tehát némileg minden párttagnak érezni kell azért, ahogyan és amit csinált a párt. Egy veszélyről azonban itt sem szabad megfeledkezni:

a „torzulások torzítása"-ról.

A Horthy-korszak bemutatásával és értékelésével, majd — más előjellel — a szocializmus gyakorlatának megideológizálásával a korábbi vezetés követte el ugyanazt a hibát, amit a mai tömegpszichózis sugall.: az eddigi szocialista fejlődés teljesen egyoldalú értékelését és elutasítását. Dialektikusan gondolkodva fontos és ma talán elsődleges az elhatárolódás a múlt bűneitől, fontos a hibák feltárása (a diszkontinuitás), de okosan kell mérlegelni az értékeket és eredményeket, főleg az objektív tényeket (a kontinuitást. Egyénileg és kollektíven nem takaríthatjuk meg ezt az önvizsgálatot. Ennek nyomán valószínűleg többen elhagyják a pártot, mások azonban a gyötrődés terhétől megszabadulva, és belsőleg is magabiztosabban és határozottabban formálhatják a párt tevékenységét.

Ez a számvetés felélénkítheti a párton belüli vitákat és a párttagok közti kapcsolatokat, összefogást erősítheti, miközben majd néhányan szembefordulnak korábbi elveikkel vagy közösségeikkel. De ez természetes velejárója egy mélytársadalmi átalakulásnak, amelynek folyamatában vagyunk.

— E bonyolult körülmények között milyen munkastílust választ az egyetemi pártszervezet, mik a tervei?

— Az egyetemi pártszervezet a tanév II. felében is a megújulás útján igyekszik járni. Részletes programunkat még csak most állítjuk össze, néhány kérdés kiemelése azonban már lehetséges. Egyik fontos feladatunk az *országos pártvitákban* való résztvétel és véleménynyilvánítás. Összegezzük és elküldjük véleményünket (és képviseljük is!) a párt választási rendjéről, a platformszabadságról. Megfogalmazzuk javaslatainkat a korábban már említett kérdésekben is.

Egyetemen belül — a viták tapasztalatai alapján is —

saját politikai platformunkat kell megfogalmazni

pártszervezetünk „belpolitikájáról", működéséről. Folytatni kell a képzéskorszerűsítés érdekében a politikai munkát, vállalva a vitákat a halogató „taktikázó" nézetek képviselőivel. Közelebb kell jutni a hallgatókhoz — az új helyzetben is meg kell próbálni befolyásunkat megtartani az ifjúság körében. Reméljük ehhez a párttagság körében folyó eszmecsere is sok segítséget ad.

Szeretnénk, ha minél több kapcsolat alakulna ki a párttagok és a pártonkívüliek között. Pártrendezvényeinket gyakorlatilag megnyitjuk az érdeklődők előtt, de törekszünk közösen szervezett összejövetelekre is. Igyekszünk kezdeményezők lenni a valóságosan foglalkoztató problémák megvitatásában.

Mindezekről részletesebben a február elején sorrakerülő pártbizottsági ülés után tudok nyilatkozni.

— Mi a véleménye a budapesti pártbizottság Villányi úti tanácskozásáról, a tanácskozásból milyen konzekvenciákat kell levonni egyetemi pártszervezetünk számára?

— A tanácskozás több szempontból is hasznos volt: ízelítőt adott a budapesti pártbizottság munkájáról, törekvéseiről, lehetőséget nyújtott a vezetők megismerésére, jó munkaforma volt a párton belüli vélemények különböző megközelítések megismerésére. Néhány figyelemre méltó mozzanatra is utalnék: Jassó elvtárs bevezetőjében — szakítva a sematikus munkásosztály értelmezéssel — különös figyelmet szentelt annak a megvizsgálására, hogy a munkásság hogyan lehet és egyáltalán, mely rétegei lehetnek a reform támogatói. Persze, a tanácskozás a valóság ellentmondásait is jól tükrözte: több kérdésben csak felszínes, „érintőleges" felvetések hangzottak el, a hozzászólásokból kiderült a párttagság megosztottsága. Nekünk némi visszaigazolást nyújtott eddigi munkánkat illetően, de igényeket is jelzett: a gazdaság és ideológia, a párt és a politikai élet kérdéseiben, a vitakultúra terén tudomásul véve a jelentkező nézeteket, törekedni kell az ellentmondások feloldására, az új politikai stratégia megalapozására, a szakmánk érveinek segítségével történő vitázásra

Konkrétan azt hiszem, hozhat eredményeket nálunk is a nyílt tanácskozásokról szóló kezdeményezés, csak ehhez jól kell megválasztanunk a témát és az alkalmat.

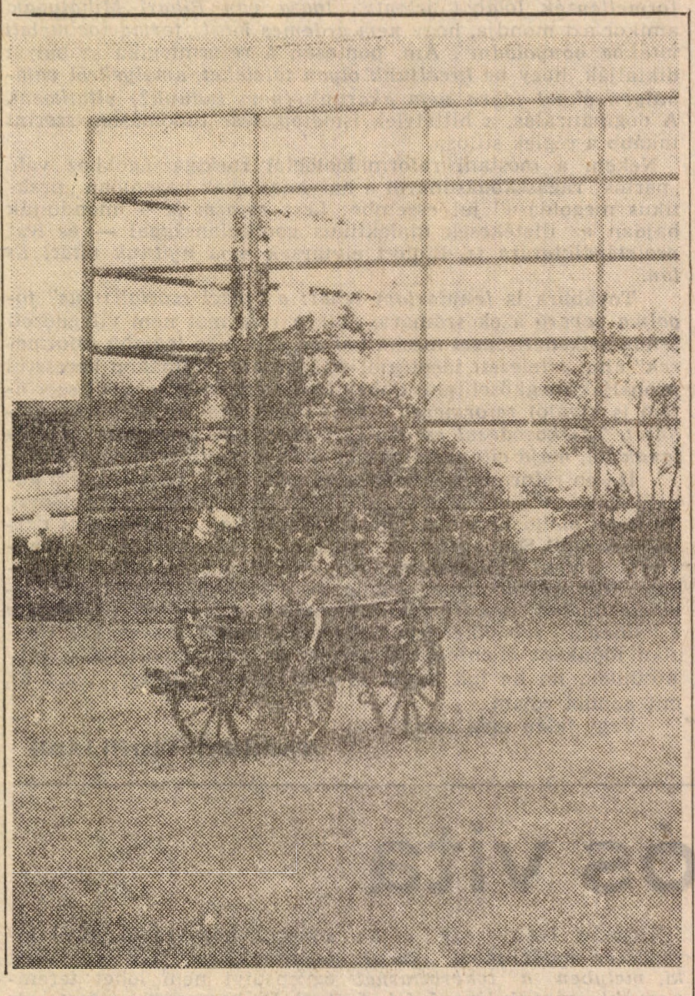

Révész Ferenc

Új értelmiségi politikát

Egy nyilatkozattal kezdeném Azzal a tapssal értek egyet, amelyik elítélte a szakszervezetek általános, minden dolgozóra kiterjedő teljesítmény nélküli bérkövetelését és ennek kapcsán a kormány sztrájkkal való fenyegetését. Azt javaslom, a pártaktíva-értekezlet foglaljon állást, kerüljön bele a „Nyilatkozatba", hogy a kormány, *Németh Miklós* miniszterelnök által ismertetett állásfoglalásával értünk egyet.

Örömömre szolgál, hogy összehívták ezt a fővárosi pártaktívát viszont elégedetlen vagyok azzal a hangulattal ami itt kialakult. Sokszor — itt is elhangzott —, szinte referenszerűen hivatkozásokat hallhatunk arról, hogy a budapesti pb is kezdeményezője volt annak a fordulatnak, ami a májusi pártértekezleten bekövetkezett. Ez így igaz, ez tény. Úgy érzem azonban, hogy az erre való hivatkozással azt akarják elleplezni, hogy azóta a budapesti pb

nem képviseli azt a progressziót,

mint amit képviselnie kellene. A politikai reform következtében az egyre nehezebbé váló gazdasági helyzet szülte elégedetlenség miatt fokozódott az alternatív mozgalmak politizálása. Így számunkra is fontos feladat, hogy ebben a helyzetben új módon, más módszerekkel politizáljunk De mindenekelőtt politikánk tartalmát kell tisztáznunk a párttagsággal. Ilyen tisztázás nélkül felelőtlenség harcba vinni, küldeni az alternatív szervezetekkel vitára késztetni a párttagságot.

Párttagságunk nagy tömegei részben a vezetéssel szembeni bizalomvesztés miatt a bénultság állapotában vannak részben az elmúlt 40 esztendőben uralkodó ideológia hatása alatt állnak. A gazdasági reform a politikai intézményrendszer reformja a párt által meghirdetett kibontakozás megkívánja a párttagság fejében élő sokszor nosztalgia formájában létező régi ideológia *„leváltását"*

Napjainkban a kialakult helyzet a társadalom vakvágányra futása, válságba kerülése miatt sokan a felelősöket keresik. Nem kevesen a politikai bizottságból a pártértekezleten leváltott vezetőkben Kádár, Gáspár Óvári stb. látják a felelősöket. A személyeknek megvan a felelőssége és én ezt nem vitatom, de tévútra visz ha személyi felelősöket keresünk. Mint ahogy azzal sem tudok egyetérteni mikor olyan megfogalmazások látnak napvilágot „az elmúlt években vagy másfél évtizedben elkövetett hibák vezettek a jelenlegi válságba". Azt sugallja ezt, mintha azelőtt rendben lettek volna a dolgok. Mindkét felfogás azért hibás mert eltereli a figyelmet a legfőbb felelősökről egyszersmind a legfontosabb pártpolitikai feladatról mégpedig arról a sztálinista ideológiáról aminek alapján felépítettük kialakítottuk a gazdasági, politikai, társadalmi berendezkedésünket aminek alapján folyt a gyakorlat. Ez az ideológia volt az eszmei bázisa mind a gazdasági mind a politikai reformok elleni harcnak. Gáspár Sándor és a többiek ennek a hamis ideológiának a védelmében léptek fel, és ezekre a régi ideológiai tételekre hivatkoztak amikor felléptek a reform ellen.

Ugyanígy párttagságunk nagy tömegei is ennek a régi ideológiának hatása alatt állnak. A politikai bizottsági tagokat le lehetett váltani ez politikai harcban történt. A párttagság

nagy tömegeit nem lehet leváltani,

őket fel kell világosítani, meg kell győzni, hogy a reform következetes végigvitele, a piacgazdaság, a jogállamiság, a többpártrendszeren alapuló politikai pluralizmus alapja egy hatékonyan működő társadalomnak, azaz egy demokratikus szocializmusnak. Szerintem ezek a problémák és belőle következő kérdések alkotják a politikai munka tartalmát a budapesti pártmozgalomban. Ennek álljon elébe a budapesti pb, részben azért, hogy képes legyen támogatni a „kibontakozás" programját amelynek sikere bennüket erősít, részben azért, hogy megnyerjük a következő választásokat, magunk mögött tudhassuk a nép többségét.

Van egy fontos kérdés amiről vagy felemás módon beszélünk vagy nem szólunk róla. Ez a párt a hatalom értelmiségi politikája. Ebben is radikális fordulatra van szükség. Még Grósz Károly budapesti korszakában elismerte önkritikusan, hogy az elmúlt évtizedek értelmiségi politikája alapvetően hibás volt. Ma még nem sokat tettünk ennek kijavítására. Vállalja fel a budapesti pb, álljon az élére, az értelmiségi politika gyökeres megváltoztatásának. Szükségünk van az értelmiségre a reform sikerre viteléhez éppen úgy mint a választások megnyeréséhez. Az értelmiséget csakis egy társadalmi progresszió végigküzdésébe, érdekeinél fogva bekapcsolva, munkája alapján megbecsülve tudhatjuk egy demokratikus szocialista alapelveket mindinkább teljesítő társadalom integráns részének. Ehhez elégtelen ha az értelmiség körében mi csak rétegpolitikai munkát akarunk végezni. Itt egy gyakorlati önkritikára van szükség.

Ismét Korea előtt (3.)

HANGSÚLYOK

Akik a Világifjúsági Találkozók jövőjéről döntenek, azt mérlegelik; mit kell megtartani, és mit kell elhagyni a találkozók hagyományaiból. Ez az ő feladatuk, mi itt — a rövid történeti áttekintés után — legfeljebb néhány alapvetőnek vélt, különös jelentőséggel bíró tényezőre hívhatjuk fel a figyelmet.

Talán a legfontosabb leszögezni azt, hogy ahhoz, *hogy a VIT „önmaga maradhasson", meg kell őriznie azt, amit a korábbiakban lényegi vonásának, specifikumának neveztünk, vagyis azt, hogy a különböző rendszerellenes mozgalmak, rendszeres és közös demonstrációja.* Ez számunkra azt jelenti, hogy úgy a magyar, mint *minden más nemzet ifjúságát a baloldali szervezeteknek kell képviselniük.* (Ami az idei nyarat illeti, *nálunk előreláthatólag a párt ifjúsági szervezetéről lesz szó.)*

A világifjúság mozgalmának sok forrásból táplálkozó válságából és mintavesztéséből adódik, hogy már a phenjani találkozónak új gondolati vezérfonalat kell találnia. E válság értékeléséhez segítségül kínálkozik *Szentes Tamás* cikke a Társadalmi Szemle 1988/12. számában, melynek címe: *„A baloldal nemzetközi összefogásának új esélye"* s amelyben többek közt ezt olvashatjuk: *„Nem meglepő-e, hogy ma inkább lehet olvasni és hallani a baloldal válságáról,* a marxizmus, a munkásmozgalom, a nyugati szociáldemokrácia és a jóléti állam válságáról, a Keleten „létező szocializmus" válságáról, Dél nemzeti demokratikus mozgalmainak és az Új Nemzetközi (Gazdasági) Rendszer eszméjének válságáról, *mint a tőkés világgazdaság, a fennálló, döntő részben kapitalista világrend válságáról,* a történelmi kapitalizmus által létrehozott uralkodó világrendszer válságáról?!" A világrendszer globális válsága — írja Szentes Tamás, a — történelmi kapitalizmus *világrendszeréből eredő globális problémák* sorában jelenik meg. Az ökológiai egyensúly megbomlásától a fegyverkezési versenyig, az energiakészletek kimerülésétől az élelmezési válságig, az AIDS-től a mikroelektronikáig, a világméretű pénzügyi egyensúlyhiánytól a munkanélküliségig mind-mind olyan problémákról van szó, amelyek *nem kezelhetők eredményesen nemzeti keretekben.* Megoldásukhoz nemzetközi, sőt általában *világméretű összefogásra van szükség.* Egyes vélemények szerint a különböző politikai berendezésű országokat rábírhatják szembenállásuk feladására, és a közös cselekvésre. A VIT persze nem tudományos konferencia, 1989-ben nem adhat azonnali útmutatást a megoldás miként jére. *De felhívhatja a világ figyelmét arra, hogy szükséges és elkerülhetetlen az együttműködés, amely önmagában is az új, világméretű viszonyrendszer kezdete lehet.*

1989-ben Phenjanban sem lehet elvonatkoztatni a fesztivál térbeli és időbeli konkrétságától. Mint ahogy Varsóban is előtérbe került a II. világháború befejeződésének 10. évfordulója, s ahogy Berlinben is tekintettel voltak Nyugat-Berlin létére, és hajlottak a kapcsolat felvételére, egyes programok közös rendezésére. *A KNDK fővárosában rendezendő találkozónak önkéntelenül is viszonyulnia kell Dél-Koreához.* Természetes, hogy ez a viszony kritikus legyen, de egyúttal szükség van — az olimpiai előkészületeknél tapasztaltnál is nagyobb mértékben — a megegyezés keresésére. *Ideális esetben a kritika önkritikával is párosul, de ismerve a rendező országot és vezetőit: be kell látnunk, hogy ez most „jámbor óhaj" marad.*

Elkerülhetetlenül felmerül majd, hogy a fesztivált a nagy francia forradalom 200. és a II. Internacionálé — a francia forradalom 100. évfordulójára időzített megalakulásának — 100. évfordulóján rendezik. Ebből következik, hogy *a résztvevőknek meg kell fogalmazniuk viszonyukat a forradalomhoz és a munkásmozgalomhoz, a nacionalizmushoz és az internacionalizmushoz.*

A találkozóra készülő KISZ-nek, illetve utódszervezetének *fel kell készülnie a várható, kikerülhetetlen állásfoglalásokra.* Ez többek közt azt jelenti, hogy a közgondolkozásunkat olyannyira áthatő *nemzetiségi kérdéseket el kell helyeznie térbeli és időbeli összefüggésekben, a történelemben.* El kell határolnia magát az olyan hangzatos, de igencsak félrevezető jelmondatoktól, mint a „Dél-Koreával versenyezzünk, ne Észak-Koreával!" (ami egyébként a budapesti KISZ által rendezett Reformpárti esték egyik jelszava volt.) Mély társadalmi válságunk összekapcsolódó elemeit el kell határolnunk egymástól aszerint, hogy egyedien magyar, sajátosan regionális problémáról van-e szó, avagy globális ellentmondások lokális megjelenését érezzük-e a sors kezének. Egyértelművé kell tenni a hazai politikai porondon szereplők és a szocializmus viszonyát.

Az ilyen és hasonló kérdéseket nemcsak azért kell tisztázni, hogy a párt ifjúsági szervezete megfelelően tudja képviselni Phenjanban a hazai ifjúság baloldalát, és haladó irányba tudja befolyásolni a DIVSZ főtitkárának minőségében a világifjúság mozgalmát, de azért is *szükség van az elvek következetessé formálására, hogy a hazai ifjúsági mozgalmak letisztulását elősegítsük, s a régóta ígért és hirdetett politikai fordulat, reform és megújulás elől egy újabb akadályt háritsunk el.*

Társadalmunk válsága egy kavargó örvényhez hasonlítható, melybe navigációs hibák sora miatt jutottunk. *A nemzetközi baloldal perspektivikus újraegyesítésében* — amelynek Szentes Tamás cikke szerint új esélye jött létre — csak akkor tudunk haladó módon részt venni, ha ebből az örvényből — visszanyerve történelmi tájékozódóképességünket —, nem az ár ellenében próbálunk kievickélni.

Andor László
(Vége.)

A ködkavargatók ellen

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Herédi István a Közgazdász 1988. december 15-i számában megjelent vitairatával erősen megbírálta egy, a lap hasábjain régebben közzétett levelem tartalmát. A szerző kritikája jelzi, hogy inkriminált írásommal *a Fordulat és reform szerzőinek, a „legjobb reformgondolkodók"-nak gúnyolójaként tűntem föl a Közgazdász olvasói előtt.* Ez pedig fölöttébb kínos számomra, mivel a hivatkozott szerzők közül néhány ismerősömtől és más *reformerektől* is nemrég pótolhatatlan segítséget, bátorítást, fontos elvi és *gyakorlati támogatást kaptam egy ellenem lefolytatott pártfegyelmi vizsgálat vitái során. A fegyelmi ügy tétje a párttagságom és végső soron a munkahelyem volt.* Ezért én a segítségemre sietők, *velem szolidaritást vállaló reformereknek csak elismeréssel, köszönettel és tisztelettel tartozom.*

Sajnos van úgy, hogy az ember gyatrán fogalmaz és magyarázkodásra kényszerül. A szocialista árutermelés, mint a sztálinizmus legfelső foka című *gúnyiratom sikerületlen, mert félrevezető.* Lám Herédi István olvasatában is a legjobb reformgondolkodók meditációit cikiztem vele. Megmagyarázott bizonyítványomból most talán világossá válik: *nem a reformgondolkodókkal szemben akartam én ellenreformerkedni,* inkább a köpönyegforgató, a most éppen „antisztalinista agitátorokat", az álreformereket, a rafinált sipistákat próbáltam kigúnyolni, az őspatkányokat, akik össze-vissza futkosva, szaglászva belezabálnak a reformba, kóros váladékaikkal körbenyálazzák, nedves-tapadós morzsalékká rágják szét a fordulatot hirdető liberális gondolatokat. Igen. Viszont Herédi István kritikája után is változatlanul állítom, hogy *mindezért bizony felelősség terheli azokat a reformereket, akik bölcsnek, kompromisszumosnak hitt* (valójában csak szimplán eklektikus) *terminológiájukkal nagymértékben elősegítik a fizetett „ideológiai ködkavargatók" megdicsőülését.* Jellemzőnek tartom, hogy az ide-oda helyezkedő funkcionáriusok jelentős része két kézzel kapott a „demokratikus szocializmus" és a „piaci szocializmus" kategóriáin. Hangsúlyozom, *nem az átmenetet, olykor a menekvést biztosító bölcs kompromisszumok ellen vagyok, hanem a cukros-mézes reformzsargonra tapadó elvtelen karrieristák impotenciáját nem szívelem.*

Ugyanakkor azt is tudom, hogy ennek a „szocializmus nem szocializmus?" vitának nincs semmi értelme. Tudom, hogy *igaza van Gombár Csabának,* aki szerint *„az ideológiai problémák feszegetése a kereső, kutató tárgyi megoldások ellenében a reformellenzék lólábát jelenti". Igaza van Bihari Mihálynak,* amikor azt mondja, hogy *nem érdemes most „formációelméleti vitákba bonyolódni".* Ám, pontosan a reformlogika szabályai diktálják, hogy *ne kreáljunk olyan tételeket, amelyekről valamilyen oknál fogva nem akarunk (nem tudunk?) vitatkozni.* A dogmatizálás, a hittételek ismételgetése tudomásom szerint inkább a régiek stílusa.

Nekem a mostani reformideológiai sarkigazságokhoz való „pártos" ragaszkodásunkról a hatvanas évek hasonlóan „praktikus megoldása" jut eszembe: *Lesz reform is* — mondották hajdan az illetékesek dialektikus gondtalansággal — *és lesz proletárdiktatúra is.* Efölött elvtársak *nem nyitunk vitát! És lőn.*

Továbbra is *fenntartom tehát: a „piaci szocializmus" fogalma zavaró* azok számára, akik a reformot nem világnézeti felülemelkedettséggel mérik, hanem éppen *„a legjobb reformerek" által tételezett* ideológiai-világnézeti axiómákon keresztül próbálják megközelíteni. *Ebben látom egyes* (egyébként szerintem is kiváló) *reformerek terminológiájának belső ellentmondását. Tájékozódásul és okulásul ideológiai premisszákat állítanak föl, majd eltanácsolnak bennünket azok értelmezésétől.*

Ha én reformista ideológus volnék, többé senkivel sem gúnyolódnék, viszont lényegesen leegyszerűsíteném a problémát. *Teljesen mellőzném a hűségnyilatkozatokat, az ideológiai tiszteletköröket.* Semleges fogalmakkal favorizálnám azt a rendszert, amelyről látható, minden verejtékezés nélkül bizonyítható, hogy működőképes (legalábbis egyelőre). *A definíció „formációelméleti" részét pedig rábíznám a történelemre, rábíznám a különböző színekkel jelölt alternatív mozgalmakra.* Ezért azután időnként ellenforradalmárnak és fehérterroristának minősülnék, no de hát végül is már olyan mindegy, hogy ki, mit gondol rólam.

Vagy talán még nem?

Tisztelettel: Vágréti László

Inflációs vita

— Olyan meccset játszunk, ahol a bíró nem lát a pályán. Nem az a gond, hogy belém rúg az ellenfél, mert hát istenem, majd csak visszaadom valamikor — de ha a bíró folyamatosan rossz döntéseket hoz, az egész meccs kicsúszik a kezéből.

A fentiek *Vissi Ferenc,* az Országos Anyag- és Árhivatal elnökhelyettesének szájából hangzottak el. Így talán érthető, hogy a téma nem honi labdarúgásunk áldatlan helyzete, hanem *„a magyarországi inflációs helyzet kialakulásának okai és a jövőbeli kilátások" voltak.* Ez volt a címe annak a vitafórumnak, melyet *Bánfi Tamás* a másodévesek pénzelmélet tantárgyának záróelőadásaként szervezett, igazán jónevű vitapartnereket meghívva: az egyetem pénzügyi tanszékéről *Bácskai Tamás* és *Faluvégi Lajos* professzorok, a Tervgazdasági Intézettől *Szegvári Iván,* a Tervgazdasági Bizottságtól *Surányi György,* és a már említett *Vissi Ferenc* foglalt helyet a propaganda hiányában is *zsúfolásig megtelt előadó közönsége előtt.*

Először az 1988-as infláció okairól mondták el a résztvevők véleményüket.

— Három lényeges okot emelnék ki — nyitotta meg a hozzászólók sorát Bácskai Tamás. — Először is a hiánycikkek és túlburjánzó szubvenciók rendszerében *nem a klasszikus piaci árak funkcionálnak.* Másodszor a lakossági pénzmegtakarítások csökkenése miatt *nőtt a pénz forgási sebessége.* Harmadszor pedig a túlzott mértékű importnak következménye volt *a forint leértékelése.*

Faluvégi Lajos szintén három csomópontba sűrítette az inflációt kiváltó tényezőket. A külső oknak a magyar gazdaság számára *kedvezőtlenül megváltozott világgazdasági szituációt* nevezte meg. A belső oknak *az erre való strukturális reagálás hiányát* és a *KGST-be helyezett túlzott optimizmust tartotta;* míg a legkonkrétabb tényezőt *a kormány leépítési és adópolitikáját,* mint *közvetlen inflációs nyomást kialakító intézkedéseket említette.*

Vissi Ferenc csatlakozott az előtte szólókhoz — már ami a hármas tagolást illeti. Ő azonban elsősorban *a közvetlen múltban kereste a kiváltó okokat. — A kormányzatok rossz döntései* következtében alakult ki a „magyar inflációs vírus". Az összehangolatlan, rövid távú kényszerintézkedésekkel, *a lakosság és a vállalatok jövedelmének elvonásával sem sikerült az állam nem csökkenő költekezésének terheit a másik két félre átterhelni.*

Második okként a kormány *„inflációs riogatását"* tekintette, illetve, hogy a gazdasági szereplők előre alkalmazkodnak a várt inflációhoz. A gazdasági szereplők *várakozásai* egyébként *20-30% között mozogtak ,míg a kormány 10%-os értéket látott előre.* E két szám eltérése azt mutatja, hogy *az emberek nem bíznak a kormány pénzügyi politikájában, és ez az egyik oka az infláció tényleges 14-16%-os mértékének.* A harmadik okként *a forint leértékelését, mint közgazdasági abszurdumot tárgyalta:*

— Ha a 150 Ft/dollár kitermelésű exportunk is megy, akkor a folyamatos leértékelés közgazdasági értéke nulla — fejezte be lendületes hozzászólását Vissi Ferenc.

Szegvári Iván egy *olyan rendszer modelljéből indult ki, melyben a teherbírásnál nagyobb igények lépnek fel.* A lehetséges reakció ekkor vagy a *külső erőforrások* bevonása — hetvenes évek — vagy a későbbiek folyamán *az infláció, amire a szemléletes „jövedelem-fűnyirógép"* definíciót adta.

Surányi György, *az elosztási harcot emelte ki,* mely a bérek lefelé merev természetének köszönhetően *csak felfelé tud kiegyenlítésre törni.* Második tényezőként a *veszteséges termelések problémáját* említette, melyeket *nem állítottak le, hanem hatását szétterítették* — példaként a hazai szénbányászat miatti nyári energia-áremelést hozta fel. Harmadszor pedig a *kumulált költségvetési deficitek* inflációs nyomását *hangsúlyozta.*

Ez volt az utolsó a kötött sorrendű hozzászólások sorában, és megindult a *szabad vita,* amikor még az eddigieknél is fesztelenebbül ütköztették nézeteiket a vitázók. Vissi Ferenc és Faluvégi Lajos a testvériesen megosztott táblán *egyszerre írtak és felváltva beszéltek;* a tegeződések és hűvös elvtársazások mentén *mind jobban kikristályosodtak a frontvonalak,* és végül pár személyesebb kérdés és válasz is elhangzott a *versenyár-koncepcióval kapcsolatban:*

Bácskai Tamás: A versenyár-koncepcióval, melynek köszönhetően a hazai vállalatok sem kapják meg a világpiaci árszínvonalnál olcsóbban az energiát, versenyelőnytől fosztjuk meg vállalatainkat.

Faluvégi Lajos: Azt hiszem, egyedül vagyok a résztvevők közül, aki védeni szeretné a Tervhivatalt. De azt el kell ismerni, hogy rövid távú intézkedésekkel, fél év alatt egyensúlyt nem lehet teremteni. De hogy van az, hogy eddig csak tévelygünk? A gond szerintem az, hogy *sok jó szándékú hivatalnok nem bír elszakadni a feljegyzéseitől.* Tudomásul kéne venni, hogy egy nagy piachoz kötöttük hozzá magunkat, melynek a konzekvenciáit is viselnünk kell. Egyébként a versenyárkoncepció kialakításánál tudomásom szerint közülünk is valaki ott volt...

Vissi Ferenc: Igen, a koncepció kialakításánál magam is részt vettem. Alapszemléletünk viszont az volt, hogy *úgy vezessük be, hogy minél előbb megszüntethessük* — hiszen a tiszta versenyárrendszerben a feldolgozóipar 40%-át bezárhattuk volna.

A vitába belemelegedett résztvevőknek lényegesen kevesebb idejük és energiájuk maradt, hogy a második kérdésről, *a '89-es infláció fékezésének lehetőségeiről beszéljenek.* Bácskai Tamás, a költségvetés redukcióját, Faluvégi Lajos a bérpolitikát, mint kulcsfontosságú pontot emelte ki. Vissi Ferenc, a hiány és pazarlás párhuzamos jelenségét, közte is leginkább az emberi agyak pazarlását szüntetné meg. Szegvári Iván arra figyelmeztetett, hogy nincs még kellőképpen kidolgozva a piacgazdaságra való átmenet. Surányi György pedig arra mutatott rá, hogy bár a védelmi kiadások csökkentése elsődleges szempont, de ezzel jövedelmező katonai exportunk is csökkenni fog.

Az azóta eltelt egy hónap eseményeit tekintve — lehet, hogy jövőre, veletek, ugyanerről, ugyanitt?

F. G.

A félév az Agrárklubban

Folytatva a tradíciókat, idén is próbáltunk nívós programokat szervezni. Nagy segítséget jelentett munkánkban a Csongrád Megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségével, az ő kezdeményezésükre megkötött szerződésünk, amely szakmai és anyagi támogatást is jelent a leendő agrárközgazdák számára; elsősorban az aktuális problémák megismeréséhez.

Már a szerződés alapján vehettünk részt a szeptemberi agrártáborban, ahol nagyszerűen előkészített és megszervezett programunk volt. Kistermelőket, szakszövetkezeteket és tsz-eket meglátogatva kaptunk szinte teljes körű képet mezőgazdaságunk kedvező, illetve kilátástalanságot sugalló ismérveiről egyaránt. Emellett nem hiányoztak a kikapcsolódást szolgáló borkóstolók sem.

A klub első vendége október 17-én *Michael Tracy* brit közgazdász volt. A Közös Piac brüsszeli központjában dolgozott közel 10 évig, így a közösség jelenéről és távlatairól tartott igen érdekes előadást. Szó esett természetesen a magyar kilátásokról is, végkövetkeztetésként elhangzott, hogy az ipari szférában kell (és ott van lehetőségünk) intenzívebb kapcsolatokat kiépíteni az EGK-val: a mezőgazdaság stabilizáló, de nem húzóágazat.

Az október 28-i agrárbálon, boglári vörösbor mellett búcsúztattuk IV. éves hallgatóinkat, tudomásunk szerint az egyetemen ők vehették legkorábban kézhez diplomájukat.

November 24-én kerekasztal-beszélgetés zajlott a szövetkezeti mozgalom megújulási lehetőségeiről. Zsarnóczai Sándor a Szövetkezeti Kutató Intézet igazgatója vezette a vitát, amelyen részt vettek határainkon túl élő magyar szakemberek is (Pozsony, Újvidék és Ungvár képviseletében). Megállapítottuk, hogy a szövetkezetek, amennyiben lehetőségük lesz valódi szövetkezetekként működni, jelentős mértékben hozzájárulhatnak az éppen aktuális kibontakozási program sikeréhez. Megoldásra váró feladat — többek között — a tagok vagyoni érdekeltségi formáinak kidolgozása, a működőképes önkormányzat, a nem felülről szervezett érdekképviseleti tevékenység realizálása. Megismerhettük a szövetkezetek helyzetét a szomszédos országokban, az alapján a magyar szövetkezetek működését kedvezőnek ítélhetjük meg, kérdés az, mennyire megfelelő ez a mérce számunkra.

Idén is sok szeretettel várunk minden érdeklődőt rendezvényeinkre.

A szervezők

Milyen volt szőkesége...

A hatalom egykori „tettestársának” útja a Pozsgay-titkárságra

(Folytatás az 1. oldalról)

elméletileg nagyjából föl voltam készülve, nem ért meglepetésként, s ebben a Széll János kurzusa volt a legkomolyabb elméleti iskolám. De nagyon fontos volt az is, hogy '74 és '77 között az egyetemen végbement hajszák során

ráébredtem, hogy embertelen politika

az, amit mi itt őszinte hittel csinálunk.

— *KISZ-jellemzési inkvizícióról, párttagfelvételi nyomozásokról, egyéni vállalások elutasításáról, számonkérésekről, minősítésekről és ilyesmikről meséltek nekem. Ezekben gondolom, te is részt vettél.*

— Furcsa dolgok voltak, például ki akartak zárni valakit a KISZ-ből, mondván, hogy ő csak a KISZ Központi Művészegyüttesben énekel, s ez nem elegendő politikai munka. Ezt már igyekeztem megakadályozni, de előtte magam is részt vettem ilyenekben „tettestársként” ...

— *Amit neked sokan nem felejtenek el.*

— Biztos. De én sem felejtem el magamnak, hogy '72-ben pamflettet írtam a funkcionális alapszervezetek — azaz a tevékenységcentrumok ősei — ellen, mert ez volt akkor a renegátság csúcsa. Az érdektagolódást mint valami átkos rosszat ítéltem el a tanulmányaim alapján és messianisztikus hittel azon az állásponton voltam, hogy amit mi akarunk az a jó, és ne tűrjünk mást, mert az föllazít, zavar, és sandaság van mögötte. Én eléggé átéltem ezeket a helyzeteket, s talán ezért tudtam teljesen átélni az ettől való eltávolodást is, úgyhogy KISZ-titkárként már képes voltam az öntevékenységben meglátni az önértéket, s képes voltam nagyra tartani, hogy valakik valamit akarnak, s az nekik úgy fontos, ahogyan ők akarják. Én ekkor már az új törekvéseknek a KISZ-be való beolvasztására sem törekedtem, ami pedig a következő tipikus magatartása volt a szervezetnek. Sokféle front húzódott akkoriban és az ellentmondásaik némi mozgásteret adtak nekem. Félelem nem volt bennem, s ebben nagyon hangsúlyozom a tanszék szerepét. Ha tettek is megjegyzéseket, az alapélményem az, hogy emberi közösségként segítettek, támogattak. Húzódott akkor egy nagyon kemény front a kerületi pártbizottság és az egyetemi KISZ között, de egy legalább ilyen kemény a kerületi és az egyetemi pártbizottság között. Ennek mentén az egyetem nekem védettséget is adott, mert amivel minket a kerületi pártbizottság támadott, azzal az egyetemet is támadta. Az egyetemen belül a párt-végrehajtóbizottság megengedően viselkedett, a pártbizottság pedig tagolt volt. Korántsem azzal a frazeológiával és hevességgel folyt a demokráciáért a harc, mint manapság, de az egy más, lefojtott korszak volt, s ezt ne felejtsük el. Esetenként a KISZ-bizottságban is borotvaélen táncolt, amit csináltunk. Mindezek után '79—80-ra kialakult, kész lett az a fölfogásom, politikai gondolkodásom, ami ma is jellemez.

— *Akkor a KISZ és az egyetemisták, a hatalom és az ostromlók első nyilvános nagy csatáját, a BEFÖT=EFIN politikai tanácskozását már könnyebben élted meg? Aligha, hiszen KISZ KB-dolgozóként te tartottad az egyik referátumot, ami kétségtelenül megbukott.*

— Ez elválaszthatatlan volt a lengyel helyzettől, ugyanis ahogy éleződött ott a küzdelem, úgy fordult egyre nagyobb érdeklődés e rendezvény felé, s úgy nőtt az idegesség. Megkezdődött egy egészen tudatos mószerolás, Valakik elkezdték terjeszteni — alap nélkül —, hogy itt egy független ifjúsági szervezet megalakítása készül, vagyis az ellenség keze betette a lábát. Erre a KISZ is megijedt, kirendeltek két KB-titkárt, hogy a beszédemet ellenőrizzék. Végül vitaindítómból az egyik KB-titkár kihúzkodott részeket, s engem, mint apparátusi dolgozót kötelezték arra, hogy a csonka szöveget mondjam el. A hallgatóság kitapsolással világossá tette, hogy ezt a KISZ-es előadást nem veszi be. Az életemben ez volt az első ilyen nemtetszés-nyilvánítás, s hosszú percek teltek el, mire megértettem, hogy miről van szó. Ma már tudom, hogy ha nem húzzuk ki a szövegem egy részét, az semmit nem változtatott volna a helyzeten. Mégis ez volt az első alkalom, hogy a KISZ kilépett monopolőrületéből és megpróbált meghallgatni másokat — a KISZ-esek egy része legalábbis így élte ezt meg. Az általános hangulat az apparátusban a „megúsztuk” eufóriája volt — természetesen minden alap nélkül. Nekem különösen nehéz volt a történtek tudomásulvétele, főleg azért, mert egyik kollégám teljesen igazságtalanul áldozatául esett a korlátlan gyanakvásnak, elvesztette állását, el kellett hagynia az országot, s ez, meg a tehetetlenség ténye fölvetette számomra a végső kérdéseket:

vállalható-e morálisan

ezek után is mindez. Nem volt kihez tiltakozni, senki sem volt illetékes, a nyilvánossághoz, vagy az ellenzékhez való fordulás annyira extrém lett volna, hogy föl sem merült, maradt csupán a rettenetes erkölcsi dilemma. Ma azzal tudom csak enyhíteni a felelősségemet ebben, hogy attól kezdve még tudatosabban, keményebben folytattam azt, amit ott elkezdtünk, de most visszapillantva azt kell mondani: én az az ember lettem — s akkor ez nyilván végérvényesen eldőlt —, aki ezeket a kereteket tiszteletben tartva tevékenykedik ...

— *Ezután hamarosan a Művelődési Minisztériumba kerültél, ahol Bihari Mihály munkatársaként a felsőoktatási reformon dolgoztál.*

— Már a KISZ KB-ban nyakig voltam ebben a munkában, ezért örömmel vállaltam, hogy a távlati fejlesztési koncepció kidolgozásában részt vegyek. Bihari személye is vonzott, s az is, hogy akkor Pozsgay Imre volt a művelődési miniszter. '84-ig rendben tettük a dolgunkat, az akkori gödöllői ifjúsági parlamenten már körvonalazódott a távlati fejlesztési koncepció, amiről nem mondom, hogy hibátlan volt, de azt igen, hogy alapvetően helyes. '84-ben aztán a felsőoktatási reformtörekvéseket visszaszorították, sőt egy időben a reform szót is tilos volt használni. Mindennek személyi feltételei is megteremtődtek: ekkor kellett Bihari Mihálynak távoznia, ekkor jött *Földeák Gábor Korcsog András* helyett, s vele az irányzat: a Bihari-féle koncepció rossz. '84-ben aztán meg is szűnt a mandátumunk. Amikor '84-ben az Országgyűlés elfogadta az addigra összevissza toldozgatott változatot, akkor mi úgy fogalmaztunk: ezzel a távlati terv és a távlat is lekerült a napirendről. Akkor kellett nekem is új helyet keresni, s így kerültem a marxizmus—leninizmus oktatási főosztályra, ahol a politikai tantárgyak referense voltam. Itteni ténykedésemre a politológia oktatásáért folyó erőlködések a jellemzőek. Ebbe a két évbe beleesik a tud. szoc. új, politikaelméletibb irányultságú programjának elkészítése, a munkásmozgalom története tárgy átalakítása Magyarország története tárggyá.

— *Álljunk itt meg egy szóra! Ha belegondolok, akárhol voltál is, ott mindig bevágott a mennykő, de téged sosem talált el.*

— Tényleg. Hát ha még hozzávesszük, hogy '88 nyarán kerültem a pártközpontból Pozsgay Imre mellé, s utána megszűnt az osztály ... Azt mindig is tudtam, hogy nem életbiztosítás ez a pálya. Én eddig tényleg mindig megmentettem a bőrömet, s ebből valóban sokféle következtetést le lehet vonni. Most már az az illúzióm, hogy van egy önálló arculatom, aminek a határai számomra is nagyon izgalmasak.

A megkötött kompró-misszumaim

meg az emberi megértésem sok esetben valóban veszélyes területre téved, amikor a szigorú politikai mércét állítók

„A kormány nem tud ideológiai viták végére várni.”

megkérdőjelezik ezek szükségességét, vagy becsületességét. Ebben a keleties környezetben averzióim vannak a tökéletes kiszámíthatósággal szemben, itt azt hiszem ösztön, vagy ösztönös bölcsesség is kell a politikához. Akik itt szépen felépítenek egy politikai programot és keresztül is verik, azok egydimenziósakká válnak, vagy a társadalom, vagy az értékek nem érdeklik őket. Itt igazán meg kell küzdeni a demokrácia alapproblémájával: el kell tűrni a demokráciaellenes erők szervezkedését is. Én minden szélsőségtől eléggé félek, és igyekszem is azokat elkerülni, a rettenetesen indulatos és intoleráns reformerkedés is gyanús nekem, meg az elvakult hatalmi gondolkodásmódtól is igyekszem távol kerülni. Ez veszélyes magatartás, tudom, mert ha megbillen az ember körül a világ, akkor senkinek se kell. Nálunk a langyosokat kiköpi a jóisten — mondják. Mégis, én tudatosan mérsékelt politikusnak, vagy mérsékelt embernek tartom magam és úgy gondolom, ennek az országnak az tenne jót, ha mérsékelt és nem szélsőséges politikát sikerülne kialakítani, elfogadtatni. Tudom azonban azt is, hogy ehhez a mai viszonyoknak alapjaikban kell megváltozni.

— *Az a két év, amit 1986. és '88 között a pártközpontban töltöttél, semmiképpen nem nevezhető a magyar társadalom mérsékelt időszakának, önmérsékletnek pedig még kevésbé.*

— Hónapok alatt történt most annyi, mint régebben öt év alatt. Itt éltem át az egyetemek újabb aktivizálódását, a távlati fejlesztés újbóli igényeit, a bérköveteléseket, ezekkel kapcsolatban a pártközpont és a Művelődési Minisztérium egymásra mutogatását, háborúját, és az egész társadalom egyre erősebb szabadságtörekvéseit. Módom volt közvetlenül tapasztalni a felsőoktatás, a társadalomtudományok hátrányos helyzetét, ennek okait, s látni, hogy a párt legfelsőbb vezetésében is nagyon mély gyökerei vannak ennek. Erőlködtünk, erőlködtünk, de elbillenteni nem tudtuk a dolgokat, s a döntési mechanizmus elsodort bennünket. Osztályunk más részlegei közben vívták egyre kilátástalanabb gondolatelhárító harcukat, az „ellenséges ellenzék” ellen. Ők a májusi pártértekezlet sodrában kerültek zavarba ...

— *Sokan valóban sodródtak '88 nyarától kezdve, te viszont kaptál egy ajánlatot Pozsgay Imrétől, ami ha téged talán nem is, de sokakat nagyon meglepett.*

— De engem is meglepett a lehetőség, s alig tudtam először felmérni a súlyát. Három nap gondolkodási időt kaptam, és két hét alatt a munkatársaimat is meg kellett találnom. Végül örömmel és izgalommal vállaltam el a feladatot. Sikerült nagyon fiatal és kiváló munkatársakat találnom, akikkel az elmúlt fél évben embertelenül sokat tudtunk dolgozni. Erre szükség is volt, mert a három titkárnőn kívül öten vagyunk érdemi munkatársak államminiszterünk mellett, aki öt feladatkört kapott: koordinálja a kormány és a társadalmi szervek kapcsolatait, felügyeli a nemzetiségi ügyeket, irányítja a kormány tudománypolitikáját, alakítja a kormány és az Országgyűlés kapcsolatait, formálja a tájékoztatáspolitikát és felügyeli a tv, a rádió, az MTI, a Magyar Hírlap és a Közvélemény-kutató Intézet munkáját. Ehhez az ötfős titkárság nevetségesen kevés. Arra vagyunk képesek, hogy felkészítsük Pozsgay Imrét a döntéseihez, tájékozottak legyünk a feladatkörében, de „igazgatni” nem telik az erőnkből. Fél minisztériumnak elegendő munkát végeztünk állandó elégedetlenség közepette. Összességében azonban kárpótol bennünket, hogy nemcsak megtisztelő, hanem jó is

az ország legnépszerűbb politikusa mellett

dolgozni. A viszonyunkra a teljes és kölcsönös informálás a jellemző, ami megnöveli a felelősségünket, tulajdonképpen ilyen fiatal emberekként kicsit megszeppenve vesszük tudomásul ezt a helyzetet, és nagyon igyekszünk, hogy meg tudjunk felelni. Nagy önállósággal dolgozunk, élvezve ennek minden előnyét és hátrányát. Mert az világos, hogy amikor döntésre viszünk egy ügyet Pozsgay Imréhez, s megkérdezi, hogy mit javaslunk, akkor nem lehet blöffölni. Hogy mennyire tudjuk befolyásolni? A viszonyunk alapvetően azért az, hogy mi tanulunk tőle és nem ő tőlünk. Nagyon erőteljesen visszaveri azokat a törekvéseinket, hogy kímélni próbáljuk, s ez nagy iskola is számunkra, mert kétszer annyit dolgozik, mint bármelyikünk.

— *Mit jelent az, hogy január 1-jétől a Minisztertanács Hivatalának elnökhelyettese lettél?*

— A feladatköröm nem változott, változatlanul Pozsgay Imre államminiszter titkárságának vagyok a vezetője. Ez a kinevezés nagyobb súlyt ad titkárságunknak a kormány hivatalában, vagyis megnöveli államminiszterünk mozgásterét. Egységesebbé vált ezzel a Minisztertanács Hivatalának belső szervezete is, mert részlegünk „hierarchikus” helyzete is megerősödött. Nem tagadom, hogy ettől én lehetőségeink, létszámunk és hatásfokunk növekedését is várom. A jövőben egyébként várható, hogy a gazdaságpolitikai államminiszter, *Nyers Rezső* és *Medgyessy Péter* miniszterelnök-helyettes mellett kialakuló közös apparátus élén is hivatali elnökhelyettes áll majd. A kormánybizottságok felszámolásával növelni kívánják a miniszterek szerepét, s az út végén felsejlik egy önálló, felelős, politikus kormány képe ...

— *Ez a néhány szoba itt a Parlamentben ma igazi frontvonal, ahol a politika, a társadalom minden rezdülése azonnal közvetlenül megjelenik. Remény, türelmetlenség egyszerre vesz célba benneteket. Milyen innen a kilátás?*

— Egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a gazdasági kibontakozáshoz a politikai reformokon keresztül vezet az út. Jelen pillanatban a kormány feldolgozhatatlan mennyiségű gazdasági problémával találkozik, s ez rettenetes teher. A politikai viszonyok mintha könnyebben változtathatók lennének, de ez csak a látszat, hiszen itt is tekintettel kell lenni a politikai erőviszonyokra, s arra a túlnyomó többségre is, amely egzisztenciális fenyegetettséget érez, de a politika amúgy nem foglalkoztatja, nem tudja, hogy a meglevő politikai erők közül kit akar, azt már inkább, hogy kit nem. Abban reménykedem, hogy a politikai intézményrendszer reformja, az alkotmányozási folyamat fél-egy-másfél év alatt áttörést hoz. Talán sikerül ezzel új korszakba lépni. A társadalom az önbizalmát visszaszerzi és legitim hatalom jön létre. Mert egy önbizalmát vesztett társadalom és

egy begörcsölt állam nem tud kimozdulni,

ott nincs gazdasági produkció, ott nincs semmi. Ez viszont nem gazdasági kérdés, hanem politikai, s meggyőződésem, hogy a riogatások nagyon elrontják a kibontakozás esélyeit, főleg, ha a hatalom felől jön az ijesztgetés. A hatalmat fenyegető hangok persze megijesztik a bizonytalan politikusokat, de ez egy olyan ördögi kör, amibe nem volna szabad belekerülni.

Az én legnagyobb problémám az, hogy van-e másfél év? Van-e másfél év, hogy megteremtsük az államhatalom legitimitását, vagy közben a gazdasági és az egzisztenciális problémák elsöprik ezt a helyzetet. Addig, amíg olyan politikai erőkkel való kiegyezés vezet ehhez, akiket látunk, akik véleményt formáltak, megszerveződtek, megjelentek, addig megvan az esély a kibontakozásra. De amint artikulálatlan, ösztönösen mozgó erők jelennek meg, akkor baj van. Addig kellene viharos gyorsasággal előrehaladni a kiegyezés felé, amíg erre van lehetőség, mert amikor az ösztönöké a szerep, akkor már csak fenyegetni lehet, és sakkban tartani, hogy ne boruljon fel minden. Most látok elszántságot a kormányban a politikai reformok terén is, s ez az elszántság egységesebb, cselekvőképesebb itt, mint a KB-ban. Az MSZMP azonban döntő tényező és jelenleg ott a szűk keresztmetszet. A kormány nem tud ideológiai viták végére várni, itt naponta jelentkezik a lépéskényszer, s ez a kormányt a reformok végigvitelére ösztönzi. Ezzel kapcsolatban *Németh Miklós* tevékenysége bizalomra ad okot. Fenyegetőek viszont a gazdasági nehézségek. Nem véletlen, hogy gazdaságpolitikai kérdésekben a független szervezetek is csak programocskákkal rendelkeznek. Hogy mit várok? A pártban a reformpolitikusok határozottságának növekedését. A kormánytól politikai aktivitásának erősödését. A többpártrendszer kialakulását heteken belül tényként rögzíthetjük, s ez nagy történelmi esélyt ad a politikai kiegyezésre, koalícióteremtésre. Tudom, nem kevesen spekulálnak az anarchiára, ami a szabadság rendje helyett a rend szabadságának adhatna esélyt. Az értelmiségre pótolhatatlan szerep hárul: elsősorban és érdemi módon csak ő tudja felismerni, ami közös a széthúzó érdekekben — a nemzeti felelősséget és az új demokratikus politikai kultúra megvalósításának szükségességét.

Molnár Gabriella

„Megalázóan alacsony béremelés”

(Folytatás az 1. oldalról)

lül kívánnak mozogni. Született ugyanakkor egy javaslat az intézetben arról, hogy a pénzből a soros előlépést teljesítsék, a maradékot pedig szétosztás helyett tegyék egy *közös sztrájk-, szociális-, stb. alapba.* A vita során olyan kérdések is felmerültek, hogy *lehet-e erkölcsi alapja egy tanárnak a sztrájkra,* vagy hogy szerencsés-e egyáltalán a szociális gondokat ilyen módon felvállalni. Még egyszer *megbizonyosodtak arról, hogy ez az „évi rendes” béremelés, és nem a rendkívüli felsőoktatási béremelés első lépcsője, s ez megerősítette őket abban, hogy ez ellen tiltakozni értelmetlen.* Így végül a pénzt szétosztották. Volt, ahol egyforma százalékot kapott mindenki, volt, ahol a kisgyerekeseket, nyugdíj előtt állókat preferálták, azaz ahol differenciáltak, főleg szociális alapon tették. A Nyelvi Intézetben érintett dolgozók 70—1100 forint közötti béremelést kaptak. Ez azonban nem változtat azon az egységes állásfoglalásukon, hogy a helyzet eléggé tarthatatlan, tanárok távozását eredményezi, s helyüket alig lehet pótolni.

Máriás Antal, az ipari üzemszervezés tanszék vezetője *levelet küldött a rektornak és a dékánnak,* amelyben tisztelettel bejelenti, hogy *az előirányzott bruttó 6 százalékos bérfejlesztéssel és annak indoklásával nem ért egyet, s ezért annak elosztásában nem működik közre.* Tanszékén viták után végül a pénzt — nélküle — elosztották, bruttó 250—1100 forint között fizetésemelés lett az eredmény, így ott az oktató kategóriában a legalacsonyabb bér az eddigi bruttó 5200-hoz most kapott bruttó 400-zal növekedett.

Egyedül maradt

Chikán Attila, a vállalatgazdaságtan tanszék vezetője a rektorral, a művelődési miniszterrel és a TDDSZ egyetemi csoportjával közölte, hogy a béremelési kereteket *„egyszerűen megalázóan alacsonynak tartja”,* így csatlakozik a TDDSZ felhívásához és nem vesz részt a pénz elosztásában. Miután kiderült, hogy ez az egyedüli tanszék, ahol a pénzfelosztás nem történt meg, az összehívott tanszéki értekezleten azt mérlegelték, egyenlő arányban, vagy egyenlő részekre osszák-e fel a pénzt, esetleg adják oda az egészet egy valakinek. Végül *Liska Tibor,* mint rangidős 600 forintot kapott, a többiek 550-et. Így Chikán Attila új levelet írt, amelyben leszögezi: véleményét fenntarja, de szándékát megváltoztatva mellékeli a pénz felosztását.

Beszélgetésünkben általános politikai és egyetemi vonatkozásokra is kitért Chikán Attila:

— Világos, hogy tavaly a vállalatok és a főhatóságok is sokkal nagyobb béremelést adtak hat százaléknál, arról nem is beszélve, hogy ez a hat százalék nálunk gyakorlatilag csak 3,5. Ez pedig még a lépéstartáshoz sem elég, sőt további leszakadásunkat eredményezi. Ezen az őszre ígért 20 százalékos rendkívüli béremelés sem fog változtatni, még az átlagra sem fogja „fölhozni” az oktatókat. Közgazdászként világosan látom, hogy a kormány nem engedhet a béremelésre törő nyomásnak, ugyanakkor tanszékvezetőként feladatom a részérdekeink képviselete.

Azt hittem, hogy a TDDSZ felhívása lényegesen nagyobb támogatásra talál, egybeesik a fő csapásiránnyal, s hogy az egyetem vezetése is támogatni fogja, mert ez segít a felsőoktatásnak járó pénzek kiharcolásában. Számomra fontos tény, hogy az egyetemen nem lehetett összehozni egy becsületes tiltakozó akciót, s ebből le kell vonni a következtetéseket. Úgy látom, hogy mindezek után ebből az ügyből nem lehetett többet kihozni, s ezt tudomásul vettük.

M. G.

UNIVERSITAS

Kedves Fiatalok!

Már most, az év elején megnyugtatunk benneteket: az UNIVERSITAS-ra továbbra is számíthattok, folyamatosan ellátunk MINDEN diákot rendszeres vagy alkalmi szervezett munkával.

Nálunk Te is megtalálhatod a számodra érdeklődési körben és szabadidőben megfelelő munkát.

Legnagyobb volumenű munkánk a már ismertetett számítógépes adóbevallási szolgáltatás, amit a SZÜV-vel csinálunk közösen. Erre a munkára Serfőző Gyula témavezetőnél lehet jelentkezni (173-033/F. 510. szoba).

További munkáink:

1. fizikai	Műszak	Jelentkezés
Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár	du., éj.	Csáki Sándor 384-766/501. szoba
Egyetemi Nyomda	du.	Péter János 384-766/503. szoba
Magyar Posztógyár	de., du., éj., hétvége	Leitert Glória 147-975
Kossuth Nyomda	de., du., éj., hétvége	Pesti Imre 664-855/201. szoba
Szeszipari Vállalat	du.	Péter János 384-766/503. szoba
2. adminisztratív		
Coop-Ker	de., du.	Bejczíné Horvát Irma 173-033/L. 411. szoba
Népművészeti és Háziipari szöv.	de.	Bottyán Mariann 623-925
Csavaripari Vállalat	de., du.,	Kelemen Gabriella 329-279
HALÉRT	de., du.	Kő Attila 173-033/L. 107. szoba
Budapest Bank Rt.	du., éj.	Babics Egon 384-766/214. szoba
ELMŰ számvitel	de.	Avató Judit 200-139
ELMŰ bérelszámolás	de., du.	Halász Zsuzsa 173-033/F. 307. szoba

EGYÉB HÍREK:

A TAGÉRTEKEZLETÜNK FEBRUÁR 7-ÉN LESZ, 15.30-KOR AZ EGYETEMEN, AZ AULÁBAN. AZ 1988. DECEMBERI FIZETÉS IS EKKOR LESZ. MEGJELENÉS KÖTELEZŐ.

Álláshirdetés

A Konjunktúra, Piackutató és Informatikai Intézet Multinacionális Információs központja felvételt hirdet **egy kiadványszerkesztői és egy titkárnői állás** betöltésére. A központ tevékenysége: multinacionális vállalatokkal kapcsolatos információk gyűjtése és feldolgozása, vállalati és ágazati tanulmányok írása, a kapcsolatépítésre vonatkozó javaslatok, összefoglalók készítése.

A kiadványszerkesztői állás betöltésének feltételei: közgazdasági egyetemi vagy főiskolai végzettség, az angol és német nyelv legalább középfokú ismerete.

A titkárnői állás betöltésének feltételei: érettségi, gyors- és gépírás, nyelvismeret (elsősorban angol) előny.

Fizetés megegyezés szerint.

Érdeklődni a következő telefonszámokon lehet: 184-055/1433, 1434, 1435 vagy 177-165.

Hirosima emlékére

A hirosimai atomtámadás emlékére kiállítást és ehhez kapcsolódóan előadást szervez egyetemünkön egy itt dolgozó japán kutató. *Ieda Oszamu*, a Kelet-Európa Kutatóközpont vendége *Komura Fudzsihikot* a Hirosimai Állami Egyetem professzorát kérte fel egy előadás megtartására erről a témáról. Az előadás ideje *február 2. este 7 óra*, helye, *az egyetem aulája*. Ugyanitt február 1-jétől február 7-éig *a tragédia képeiből rendezett kiállítást* nézhetnek meg az érdeklődők.

Tanulmányi verseny

A technológia és áruismeret tanszék a „Technológia" c. tárgy kapcsán az I. évesek részére az 1988/89. tanév 1. félévében tanulmányi versenyt hirdetett. A tanulmányi verseny írásbeli zárthelyi dolgozatát 47-en írták meg, 41 fő nyújtott be pályaművet a tárgyat felvevő 110 hallgató közül.

Kiemelkedő munkájuk alapján jeles kollokviumi jegyet kaptak és pénzjutalomban részesültek az alábbi hallgatók:

Kiss Zsuzsa 12. cs. Pálinkás Tamás 13. cs. Kocsis Péter 14. cs. Patik László 14. cs. Török Lajos 17. cs. Vajdovics Tímea 13. cs. Németh Gabriella 22 cs. Árvolt Csilla 26. cs.

Dr. Kerekes Sándor
tanszékvezető docens

Polak, venger dva bratanki...

Mint tudjuk, a KISZ monopóliuma megszűnt. Egymás után alakulnak az országban a különböző diákszervezetek. Hol helyezkedik el a skálán a Magyar—Lengyel Országjáró Diákszövetség? — kérdeztem a kettős anyanyelvű Antoniewicz Roland filmrendező-újságírótól, a diákszövetség országos elnökétől.

— Azonnal a tavaly májusi pártkonferencia után alakultunk, 1988. június 7-én. Kifejezetten baloldali diákszervezet vagyunk. A KISZ-t szövetségesünknek tekintjük; de ha kell, vitába szállunk testvérszervezetünkkel. Amiben lényegesen különbözünk a KISZ-től, az az, hogy mi nem követeljük meg tagjainktól kötelező jelleggel a marxista világnézetet. Beléphet hozzánk, akár katolikus, zsidó vagy más vallású fiatal. Lehetségesnek tartjuk a kettős tagságot; KISZ-, de akár FIDESZ-tag is közénk tartozhat. A tagoktól csak azt várjuk el, hogy tartsák tiszteletben alapszabályunkat, ismerjék el az alkotmányt, valamint az MSZMP vezető szerepét.

— Milyen a tagság összetétele?

— Szinte valamennyi budapesti egyetem-főiskola képviselteti magát. Egyébként szervezetünk egyik országos vezetőségi tagja,

főtitkára közgázos diák:

Papp Judit Mónika. Sok gimnazista, szakmunkástanuló tagunk is van; szakközépiskolákból már kevesebben jelentkeznek. Területi vezetőségeink révén minden egyes jelentős vidéki felsőoktatási központban jelen vagyunk. De nemcsak diákok, hanem pedagógusok is beléphetnek hozzánk.

— Mit takar a diákszövetség elnevezésében a „lengyel" jelző?

— Egyrészt: szervezeti felépítésünkben, működésünkben erősen támaszkodunk a lengyel diákszövetség, a ZSP tapasztalataira. A ZSP háromszor is (1957-ben, 1968-ban, illetve a '80-as évek elején) újjá tudott születni egy-egy válságos helyzetben; s ezek a kihívások jelentősen gazdagították a szervezetet. Másrészt: az elmúlt ezer év történelme bebizonyította, hogy a magyar—lengyel összefogás korszakalkotó dolgokat tudott létrehozni. A lengyel történetírás kiemelten kezeli Nagy Lajos lányát, Anjou Hedviget; akinek működése révén Lengyelország világhatalommá nőtte ki magát. Vagy például Báthori István idejében Lengyelország történelme eddigi, legnagyobb kiterjedését érte el. Tehát szeretnénk ápolni az ősi magyar—lengyel barátságot.

— Az utóbbi évek fejleményei ezt mintha kikezdték volna. A hetvenes években igen sok magyar fiatal visszaélt a forint—zloty fekete árfolyam kínálta olcsósággal és jól lejáratta viselkedésével hazánkat. A nyolcvanas évek elejétől pedig elterjedt nálunk, hogy a lengyelek lusták dolgozni, csak csencselnek stb. Mi erről a véleménye?

— Sajnos, az előítéletek élénken élnek a köztudatban. De van egy olyan lengyel közmondás: „Az igazi barátot a bajban ismerjük meg". És a kölcsönös segítségnyújtás szép példáit mutatta eddig a történelem. Gondoljunk csak Bem apóra, Dembinszkire és a többi lengyel forradalmárra a magyar szabadságharc idején! Vagy például a sokáig Hitler utolsó csatlósaként megbélyegzett Magyarország a második világháború alatt tárt karokkal fogadta a lengyel katonákat, menekülteket. Tehát én hiszek abban, hogy olyan mély gyökerekkel rendelkezik ez a barátság, hogy nem függhet a konjunktúrától. És éppen manapság ez lehet az a híd, amely a szocialista tábor egyes országai közötti ellentétre megoldást adhatna.

— A lengyel kapcsolat azt is jelenti, hogy országjáró szövetségük Lengyelországba is szervez túrákat?

— Mivel Magyarországon nem igazán kedveznek a feltételek az országjáráshoz — drága a sporteszközök, sátrak kölcsönzése és a kemping —, ezért felvettük a Lengyel Természetjáró és Honismereti Társasággal (PTTK) a kapcsolatot. Ennek kétmillió tagja van; többek között Jaruzelski és a pápa is fizet itt tagdíjat... Idén nyáron összesen 300 résztvevővel

öt kajaktúrára kerül sor

Lengyelország legszebb vidékein. Kéthetes tábor teljes ellátással, kajakkölcsönzéssel, útiköltséggel, városnéző kirándulásokkal együtt csupán négyezer forintba kerül. Ha az idei utak beválnak, jövőre már legalább 3-4000 diákot szeretnénk kivinni; és nemcsak kajakozást tervezünk, hanem új sportágként jelentkezhet a síelés, a motorozás, a lovaglás, a kerékpározás is.

— Gondolom, még sok elképzelésük van a jövőt illetően.

— Először is a Lengyelországban és másutt is jól bevált Miss Universitas egyetemi-főiskolai szépségversenyt szeretnénk megrendezni. Erre kari, egyetemi, később területi szinten kerülne sor; majd idén májusban a Budapest Sportcsarnokban tartanánk a döntőt. A győztest a

Miss Universitas Europa

versenybe is benevezzük. A vizsgaidőszak előtt vagy közvetlenül a vizsgák után a főbb egyetemi központokban juvenálékat is kívánunk szervezni.

Még egy nagy tervről beszélnék: a Bécs—Budapest közös világkiállítás idején reméljük, mi leszünk a rendezői egy olyan nemzetközi diákfesztiválnak, mely a Dunamenti, közép-kelet-európai diákság egységének jegyében zajlik majd. Talán a fiatal nemzedék képes lesz — amit mi középkorúak nem tudtunk elérni — megteremteni az egyetértést.

R. I.

Olvasótábor

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem immár 5 éve pártoló tagként segíti a nagycenki Széchenyi Kör munkáját. A Kör 1989. január 1-jei felhívását közzétesszük.

Széchenyi Kör
Nagycenk 9438

Tisztelt Tagtárs!

Értesítem hogy Széchenyi István olvasótáborunkat 1989-ben — az eddigi sikerektől és érdeklődéstől fölbátorodva — ismét megrendezzük.

A táborozásra 1989. július 20. és 30. között kerül sor, helye a soproni Kállai Éva középiskolás kollégium. A tíznapos táborozás részvételi díja előreláthatóan 1200 és 1500 forint között lesz. A táborozáson 13—14 éves gyermekek vehetnek részt.

Kérem, amennyiben gyermekét (unokáját) a táborozásra el kívánja küldeni, jelentkezését — feltételes jelentkezését is — szíveskedjék február 1-jéig elküldeni. A táborozás pontosabb tudnivalóit és a végleges részvételi díjat csak azoknak a tagtársaknak fogjuk elküldeni, akik a most kért előzetes jelentkezéssel kifejezik gyermekük táborozási szándékát. A végleges jelentkezést, majd a részvételi díjak befizetését majd csak a második menetben fogjuk kérni.

Tisztelettel:
dr. Környei Attila
titkár

Az autóbusz-vezető munkájával kapcsolatos észrevételek

Hallgatói bejelentések alapján *kivizsgálásra került Szekeres Béla autóbusz-gépkocsivezető munkájával kapcsolatos észrevétel. Monek Lászlóné* gazdasági főigazgató megállapította többek között, hogy a vonatkozó *egyetemi belső szabályzat* a busz használatáról *módosításra szorul.* A módosítás után a nyugati utak esetén is *a gépkocsivezető mindennemű járandóságát és az autóbusz költségeit* (üzemanyag, útpénz, stb.) *az egyetem köteles biztosítani.* Amennyiben a szükséges valutakeret nem áll rendelkezésre, vagy azt az egyetem megszerezni nem tudja, az utazásban részt vevők segítségével oldhatja meg azt a gazdasági főigazgató eseti intézkedések alapján. Az utast ez esetben sem terhelheti semmilyen költség.

A hallgatói bejelentésben szereplő *trieszti úttal kapcsolatban a gépkocsivezető járandóságát, és az autóbusz egyes költségeit a jelenleg érvényben lévő belső szabályzat szerint a résztvevők valutakeretéből biztosították. Szekeres Béla* a hivatalos járandóságát kapta meg, annál *magasabb összeget nem vett át.* A résztvevők valutában történt megelőlegezését *az egyetem forintban megtérítette.*

Szekeres Béla *gépkocsivezető* figyelmét felhívta a gazdasági főigazgató arra, hogy az utazások során *az útiokmány szerint köteles eljárni, vagyis az igénylőpapíron feltüntetett és jóváhagyott útvonaltól megtételét köteles teljesíteni.* A végcél eléréséhez legjobban megfelelő útvonal kialakításában közre kell működnie az utazás felelős vezetőjével. *A jóváhagyott útvonaltól csak rendkívüli esetben* (baleset, testi épség veszélyeztetése, útelzárás, stb.) *térhet el,* az utazó csoport vezetőjével egyetértésben. Az autóbusz útja az okmányokon feltüntetett időpontban kezdődik, illetve fejeződik be. Hangsúlyozta továbbá a figyelmeztetés, hogy az autóbusz-vezető *az utazásban részt vevőktől semmit (borravaló, ajándék) nem fogadhat el.* A figyelmeztetés kiterjed továbbá arra is, hogy az autóbusz-vezető *minden úton elismerésre méltó magatartást tanúsítson.*

A vizsgálat végezetül megállapította, hogy a gépkocsivezető „monopolhelyzete" nem szüntethető meg. A jelenlegi műszaki feltételek mellett, csak egy gépkocsivezető ültethető az autóbuszra, mert csak így biztosíthatóak a biztonságos közlekedésért való felelősség feltételei.

KDC-program

A Közgáz Diákcentrum következő műsorai január 6-tól február 10-ig minden pénteken 20.00—02.00-ig non-stop disco; Dj: Szeles Tibor. Egész este: mozifilmvetítés, teaház.

„Jó tanuló — jó sportoló" mozgalom

versenykiírása

1. A verseny célja:

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Tanácsa a „Jó tanuló — jó sportoló" verseny keretében minden évben értékes díjjal jutalmazza a közgazdaság-tudományi egyetemi tanulmányokban és sportban kiváló eredményeket elérő hallgatókat. Külön elismerésben részesülnek azok, akik egyetemünk sportegyesületében, a Közgazdaságtudományi Egyetem Sport Clubjában sportolnak.

2. A verseny rendezője:

A verseny rendezője az egyetemi tanács, a KISZ-bizottság, valamint a testnevelési tanszék.

3. Részvétel:

A versenyen részt vehet az egyetem minden nappali tagozatos hallgatója, aki az adott tanév első félévi és második félévi tanulmányi eredményével az elért legjobb sportteljesítményével a versenykiírás feltételeinek megfelel:

— bármely sportág bajnokságaiban egyéni versenyzőként, illetve csapattagként az illetékes szakszövetség által igazolható eredménnyel rendelkezik.

— két vizsgaidőszak leckekönyvi lezárásakor feltüntetett tanulmányi átlagok számtani középértéke 3,5 vagy annál jobb teljesítményt ért el.

Azoknak a hallgatóknak, akik külső egyesületnek versenyzői, illetve játékosai, sportolási engedéllyel kell rendelkezniük.

4. Értékelés:

Az egyéni verseny győztese az a hallgató, aki a legmagasabb pontszámot éri el. Pontegyenlőség esetén az nyeri meg a versenyt, aki jobb tanulmányi eredményt ért el.

A győztes nevét az örökös vándordíjon bevéséssel örökítjük meg. A versenyre benevezett és részt vevő hallgató a tárgyfélév leckekönyvi lezárását követően köteles tanulmányi eredményét és legjobb sportteljesítményét a testnevelési tanszéken bemutatni.

5. Díjazás:

a) Az egyéni verseny győztese egy évig védője a Közgazdaságtudományi Egyetem tanácsa által alapított „Jó tanuló — jó sportoló" verseny örökös vándordíjának;

b) Az 1—3. helyezett hallgatók pénzjutalomban részesülnek.

6. Nevezés:

A versenyen való részvételre az MKKE testnevelési tanszékén beszerezhető nyomtatványon lehet a f. tanév március 31-ig nevezni.

7. Egyéb rendelkezések:

A verseny lebonyolításáért, az eredmények ellenőrzéséért és az értékelésért a testnevelési tanszék és a KISZ-bizottság felelős.

Dixie-klub

A Ráday profilt váltott! Avantgárd zenekarok helyett ezentúl péntekenként Magyarország legjobb dixieland zenekarai váltják egymást hamarosan a Ráday Dixie Klubban. Benkó Sándor vállalta a művészeti vezetői tisztet, s a klub február 10-én éppen a Benkó Dixieland programjával kezd.

Tagságit minden csütörtökön 17—20 óra között a Ráday utcai kollégium büféjében lehet váltani. Ennek ára 600 forint; ez 15 koncertbelépőt is jelent egyben. A rendezők csupán 350 tagsági igazolványt adnak ki, tehát az érdeklődők igyekezzenek!

TDK-felhívás

A vállalatgazdaságtan tanszék munkatársai kutatási tevékenységükhöz kapcsolódóan konzultációs lehetőséget biztosítanak az idei tudományos diákköri konferenciára benyújtandó dolgozatok megírásához, az alábbi témákban:

1. Vállalati diagnosztika — Reszegi László;

2. Esettanulmányok a sikeresnek tartott hazai vállalatok magatartásáról — Markóczy Lívia;

3. A felszámolás és a szanálás elméleti és gyakorlati kérdései — Veress József;

4. Az állami vállalatok tulajdoni viszonyai — Veress József;

5. Ciklusok az erőforráskorlátos gazdaságban — Chikán Attila;

6. A bürokratikus szervezet — Pápai Zoltán;

7. A hiány mérése — Dénes Ferenc.

Vállalatgazdaságtan tanszék
Budapest V., Veres Pálné u. 36.
174-188

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
Telefon: 174-548
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: VÁGNER FERENC vezérigazgató
89—3582. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: CSÜNDES ZOLTÁN vezérigazgató